

XIII. évfolyam 3. szám 2020

PÉNZÜGYI HÍRLEVÉL

NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézet

Pénzügyi Hírlevél
XIII. évfolyam 3. szám 2020

Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő
Dr. Lámfalusi Ibolya

Szerzők
Illés Ivett
illes.ivett@aki.naik.hu
Péter Krisztina
peter.krisztina@aki.naik.hu

Kiadó
NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézet
H-1093 Budapest, Zsil utca 3–5.
Telefon: (+36 70) 501-1216
Fax: (+36 1) 217-4469
<https://www.aki.gov.hu/>
aki@aki.naik.hu

ISSN 1418 2130

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:
Publikációs Csoport
publikacio@aki.naik.hu
Telefon: (+36 70) 501-1156

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbáziskezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások.....	3
Közvetlen termelői támogatások	5
Vidékfejlesztési és halászati programok.....	7
Piaci és egyéb támogatások	10
Nemzeti támogatások	11
Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei	14
Állattenyésztési támogatások.....	14
Szántóföldi növénytermesztők támogatása.....	17
Kertészeti ágazat támogatása	19
Kockázatkezelés a mezőgazdaságban.....	21
A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hiteligazdálkodása	22
Az egyéni gazdaságok hitelállománya.....	23
A társas vállalkozások hitelállománya.....	27
Kedvezményes finanszírozás változása a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban a Covid-19-járvánnyal összefüggésben	36
MFB-hitelprogramok.....	37
Kedvezményes EXIM-konstrukciók	39
Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel	42
Költségvetési kamat- és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok	44
Növekedési Hitelprogram.....	45
Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban.....	48
Hitelezési felmérés.....	52
A jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása.....	53
EU-referencia-kamatláb.....	54
Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései	55
Kiegészítő táblák.....	57

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások

A 2020. költségvetési évre agrár- és vidékfejlesztési támogatásokra elkülönített 699,7 milliárd forintból összességében 324,8 milliárd forintot fizettek ki 2020 első félévében (1. táblázat). Az előirányzatok teljesülését vizsgálva figyelembe kell venni, hogy az a kifizetési rendből adódóan nem mindig időarányos. Számos támogatás az év második felében teljesül, bizonyos jogcímek esetében pedig lehetnek áthúzódó kifizetések is.

A kifizetések csaknem felét (47,9 százalékát) a termelőknek nyújtott közvetlen támogatások képezték, 155,6 milliárd forintot vehettek igénybe a gazdálkodók az első félévében.

A Vidékfejlesztési Program 2014–2020 intézkedéseire 119,1 milliárd forintot folyósítottak június 30-ig. A Magyar Horgászati Operatív Programból a tárgyévben 1,7 milliárd forint kifizetés valósult meg.

A hazai költségvetésből finanszírozott nemzeti támogatások keretében 42,2 milliárd forinthez jutottak a gazdák.

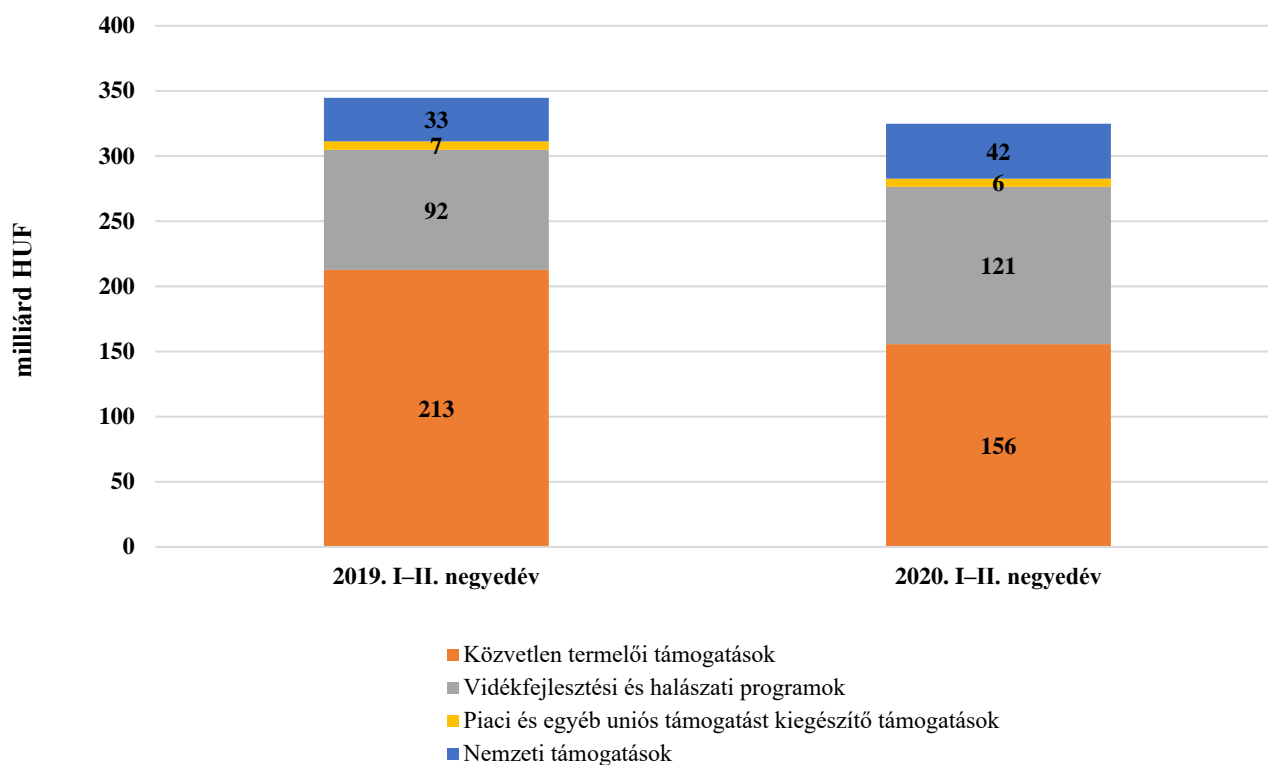
A piac szabályozását célzó intézkedésekre 6,2 milliárd forintot fordítottak, amelynek zöme továbbra is a kiegészítő nemzeti támogatással működő programokat fedezte, nagyobb részben nemzeti forrásból (1. ábra).

1. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások, 2019 és 2020

	millió HUF	
Jogcím	2019. I–II. negyedév	2020. I–II. negyedév
I. Közvetlen termelői támogatások	212 654	155 608
II. Vidékfejlesztési és halászati programok	92 122	120 847
Magyar Horgászati Operatív Program	1 510	1 718
Vidékfejlesztési Program 2014–2020	90 611	119 129
III. Piaci és egyéb támogatások	6 555	6 158
Egyéb uniós támogatást kiegészítő támogatások	3 840	3 465
Agrárpiaci támogatások	2 715	2 693
Belpiaci intézkedések	2 715	2 693
<i>ebből: borászati ágazat támogatása</i>	<i>341</i>	<i>353</i>
Külpiaci intézkedések	0	1
Intervenciós költségek	0	0
IV. Nemzeti támogatások	33 324	42 179
Agrártámogatások mindösszesen	344 655	324 791

Forrás: PM-, AM- és MÁK-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

1. ábra: Agrártámogatások főbb jogcímeinek kifizetései, 2019 I–II. negyedév és 2020 I–II. negyedév

Forrás: PM-, AM- és MÁK-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az első fél évben az agrárium és a vidék fejlesztését célzó támogatási összeg 79-21 százalékban oszlott meg az uniós és a nemzeti forrás között. Európai uniós forrásból 255,5 milliárd, hazai forrásból további 69,2 milliárd forint kifizetése valósult meg 2020. június 30-ig. Ezen

belül a társfinanszírozással megvalósult támogatásokra (VP, MAHOP, valamint Egyéb uniós támogatást kiegészítő támogatások) uniós forrásból 97,2, hazai költségvetésből 27,1 milliárd forintot fordítottak, ami 78-22 százalékos társfinanszírozási arányt jelent (2. táblázat).

2. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások forrásai, 2020 I–II. negyedév

Forrás	2020. I–II. negyedévi kifizetés		
	Összesen	EU	Nemzeti
Nemzeti forrásból finanszírozott támogatások	42 179	–	42 179
EU-társfinanszírozású támogatások	124 311	97 241	27 071
Közvetlen EU-kifizetések	158 301	158 301	–
Összesen	324 791	255 542	69 249

Forrás: PM-, AM- és MÁK-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

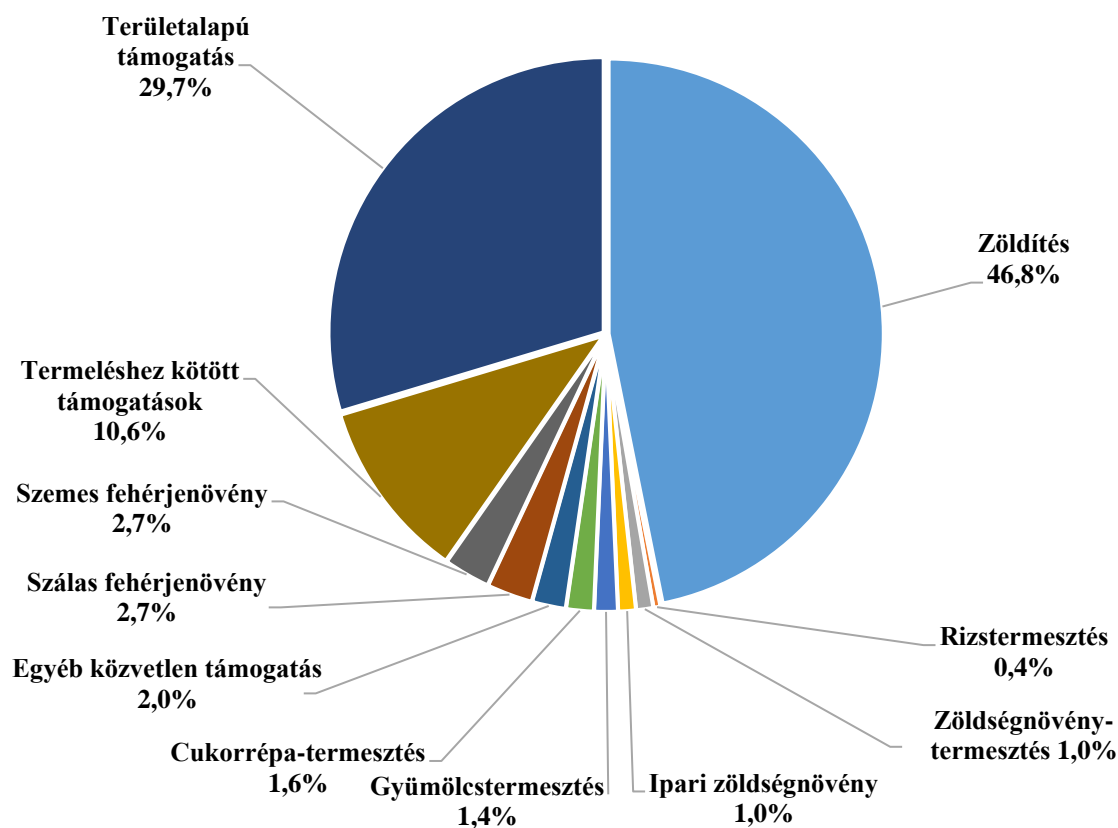
Közvetlen termelői támogatások

A közvetlen támogatások jogcímein 2020 első fél évében 155,6 milliárd forint jutott el a termelőkhez, jellemzően zöldítési komponens és területalapú támogatás formájában. A támogatási összeg legnagyobb részét, 46,8 százalékát (72,9 milliárd forint) a zöldítési támogatás tette ki, emellett 29,7 százalékos arányt képviselt a területalapú támogatás (46,1 milliárd forint) (2. és 3. ábra). A 2019. évi egységes kérelmek után járó területalapú támogatások előlegkifizetése tavaly év végén

megtörtént, a fennmaradó részét 2020 első fél évének végéig kapták meg a gazdák.

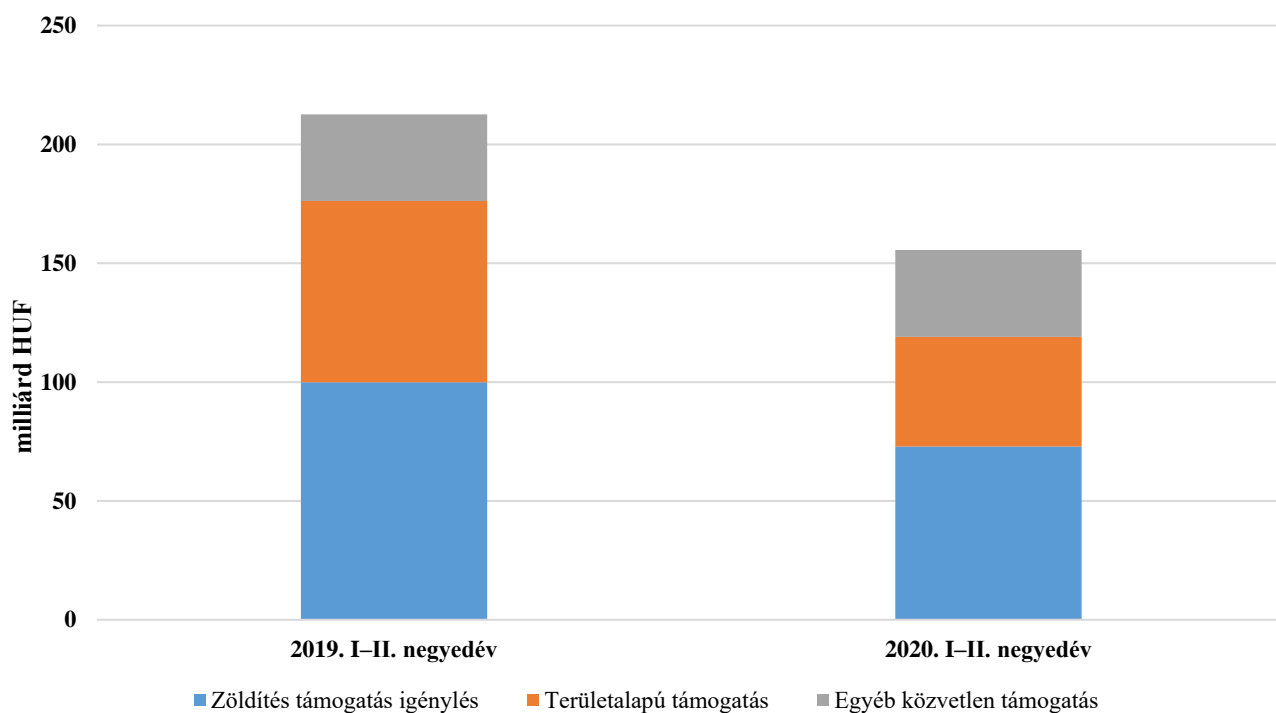
A termeléshez kötött támogatások 10,6 százalékos arányt képviseltek a 16,5 milliárd forint kifizetéssel. A szálas és szemes fehérjenövények támogatására 8,5 milliárd forintot fizettek ki a kedvezményezetteknek, ami közel azonos arányban oszlott meg a növénykultúrák között. Cukorrépa-termesztés támogatására 2,5 milliárd forintot, gyümölcsstermesztés támogatására (extenzív és intenzív) 2,2 milliárd forintot, zöldségnövények és ipari zöldségnövények termesztéséhez 1,6-1,6 milliárd forintot folyósítottak.

2. ábra: **Közvetlen támogatások megoszlása, 2020. I–II. negyedév**

Forrás: AM-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

3. ábra: **Közvetlen támogatások teljesülése, 2019 I–II. negyedév és 2020 I–II. negyedév**

Forrás: AM-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Vidékfejlesztési és halászati programok

A Vidékfejlesztési Program 2014–2020 intézkedéseire a tárgyévben 160 milliárd forintot különítettek el, amiből az első fél évben 119,1 milliárd forintot folyósítottak a gazdálkodóknak (3. táblázat). Ez 28,5 milliárd forinttal meghaladta az előző év azonos időszakában kifizetett összeget. A Magyar Halgazdálkodási Operatív Program (MAHOP) keretében 2020-ban összességében 3,6 milliárd forint áll a kedvezményezettek rendelkezésére, melyből 1,7 milliárd forint folyósítása valósult meg.

A VP intézkedései közül a tárgyi eszközökbe történő beruházásokra 42,5 milliárd forintot fordítottak, az agrár-környezetvédelmi és éghajlaltal kapcsolatos

intézkedésekre 27,0 milliárd forintot. Ezek együttesen a kifizetések több mint felét tették ki. További 10,5 milliárd forint jutott az alapvető szolgáltatásokra és a falvak megújítására a vidéki térségekben. A Natura 2000 kifizetések és a vízkeretirányelvhez kapcsolódó kifizetések elérték a 8,8 milliárd forintot. Ökológiai gazdálkodások támogatására 6,5 milliárd forint irányult, a mezőgazdasági üzemek és vállalkozások fejlesztésére 3,6 milliárd forintot vehettek igénybe a kedvezményezettek (4. ábra).

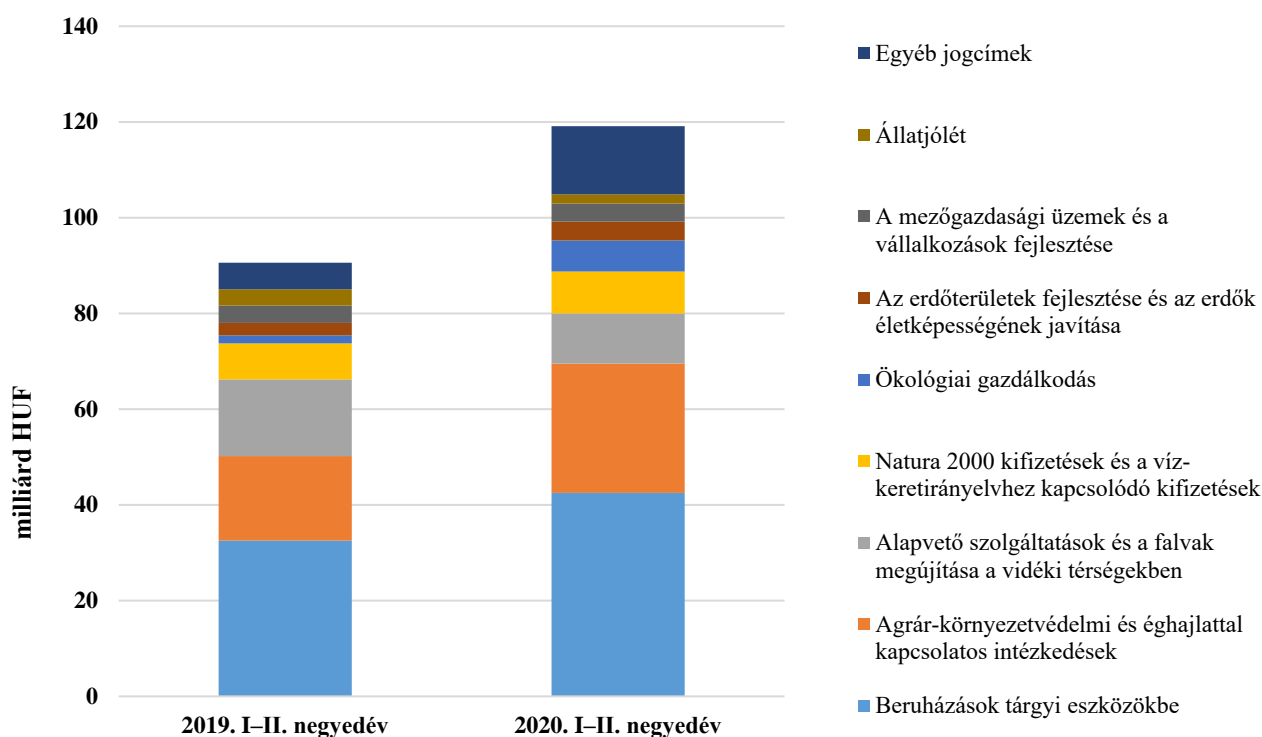
A tárgyévi kifizetéseket összevetve a 2019. év azonos időszakával elmondható, hogy az alapvető szolgáltatások és a falvak megújítása, valamint az állatjóléti támogatások kivételével az intézkedésekre magasabb összeget fordítottak.

3. táblázat: Vidékfejlesztési és halászati támogatások, 2019 I–II. negyedév és 2020 I–II. negyedév

	millió HUF	
Jogcím	2019. I–II. negyedév	2020. I–II. negyedév
EU-társfinanszírozással működő vidékfejlesztési és halászati programok 2014–2020	92 122	120 847
Vidékfejlesztési Program 2014-2020 (determinációval együtt)	90 611	119 129
Beruházások tárgyi eszközökbe	32 547	42 509
Agrár-környezetvédelmi és éghajlaltal kapcsolatos intézkedések	17 642	27 029
Alapvető szolgáltatások és a falvak megújítása a vidéki térségekben	16 019	10 450
Natura 2000 kifizetések és a vízkeretirányelvhez kapcsolódó kifizetések	7 523	8 781
Ökológiai gazdálkodás	1 700	6 469
LEADER helyi fejlesztésre irányuló támogatás	910	5 984
Technikai segítségnyújtás	677	4 349
Az erdőterületek fejlesztésére és az erdők életképességének javítására irányuló beruházások	2 603	3 943
A mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése	3 607	3 753
Állatjólét	3 400	1 944
Egyéb jogcímek	3 983	3 918
MAHOP	1 510	1 718

Forrás: PM- és MÁK-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

4. ábra: Vidékfejlesztési és halászati támogatások, 2019 I–II. negyedév és 2020 I–II. negyedév

Forrás: PM- és MÁK-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

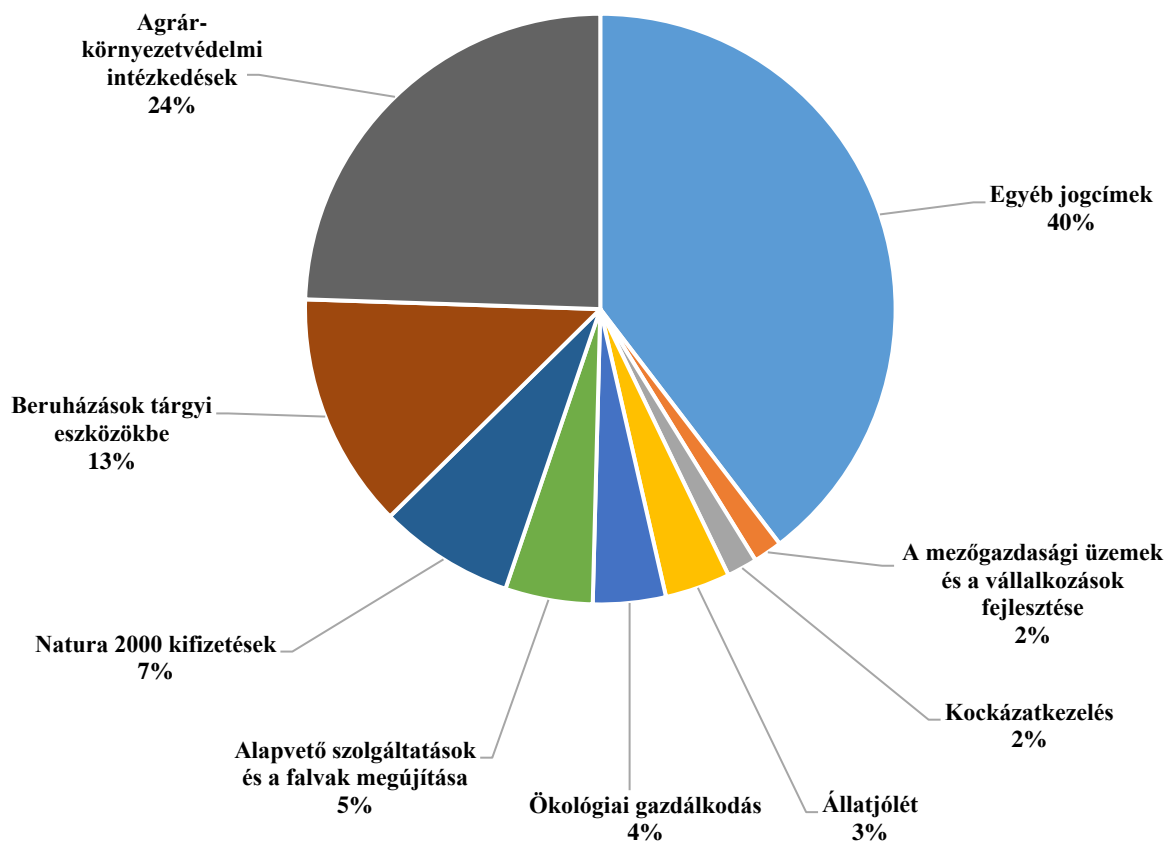
A Vidékfejlesztési Program 2014–2020 intézkedéseire 2020. június 30-ig 487,9 milliárd forintot használtak fel. A kifizetések negyede az agrár-környezetvédelmi intézkedésekhez kapcsolódott, 13 százalékát tárgyi eszközök beruházására fordították, 7 százalékát a Natura 2000 kifizetések és a vízkeretirányelvhez kapcsolódó

kifizetések tették ki (5. ábra).

A Magyar Halgazdálkodási Operatív Program (MAHOP) keretében 2016-ban kezdődtek meg a kifizetések, 2020. június 30-ig összesen 4,2 milliárd forint folyósítása történt meg.

5. ábra: Vidékfejlesztési Program 2014–2020 kifizetései intézkedésenként, kumulált adatok, 2014–2020

Forrás: PM- és MÁK-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Piaci és egyéb támogatások

A piac szabályozására irányuló támogatásokra 6,2 milliárd forint kifizetése valósult meg 2020. első fél évében, számos támogatás pedig az év második felében teljesül.

A piaci és egyéb támogatásokon belül a kiegészítő nemzeti támogatással működő programokra uniós forrásból 2,3 milliárd forintot fordítottak, amit hazai költségvetésből 3,5 milliárd forinttal egészítettek ki.

A programok közül az Iskolatej program támogatására uniós és hazai forrásokból összesen 2,2 milliárd forintot, az Iskolagyümölcs-program támogatására 1,4 milliárd forintot költöttek. Működési alapok támogatására 1,8, az egyes állatbetegségek ellenőrzésére és felszámolására 0,4 milliárd forint folyósítása történt meg. A borászati ágazat további 353 millió forint támogatásban részesült a belpiaci intézkedések keretében (4. táblázat).

4. táblázat: Piaci és egyéb támogatások, 2019 I–II. negyedév és 2020 I–II. negyedév

	millió HUF	
Jogcím	2019. I–II. negyedév	2020. I–II. negyedév
Agrárpiaci támogatások	2 715	2 693
Belpiaci intézkedések	2 715	2 693
Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok uniós része	2 374	2 340
<i>Magyar Méhészeti Nemzeti Program</i>	130	0
<i>Iskolatej program</i>	508	481
<i>Iskolagyümölcs-program</i>	937	662
<i>Zöldség-gyümölcs (TÉSZ/BÉSZ)</i>	464	0
<i>Működési alapok támogatása (TÉSZ/BÉSZ)</i>	–	898
<i>Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása</i>	335	299
Borászati ágazat támogatása	341	353
Külpiaci intézkedések	0	1
Intervenciós költségek	0	0
Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok nemzeti része	3 840	3 465
Magyar Méhészeti Nemzeti Program	129	0
Iskolatej program	1 827	1 683
Iskolagyümölcs-program	1 039	754
Zöldség-gyümölcs (TÉSZ/BÉSZ)	724	24
Működési alapok támogatása (TÉSZ/BÉSZ)	–	901
Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása	122	102
Összesen	6 555	6 158

Forrás AM- és MÁK-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Nemzeti támogatások

Nemzeti támogatás formájában a gazdálkodók 93,8 milliárd forintot vehetnek igénybe a 2020. évi költségvetési időszakban.

A nemzeti támogatások jogcímeire 42,2 milliárd forint támogatási összeg kifizetése valósult meg 2020. június 30-ig, amelynek 62,7 százaléka a Nemzeti agrártámogatások előirányzat jogcímein jutott el a gaz-

dákhoz (5. táblázat). Az állatjóléti támogatások (baromfi, sertés, tenyészkoca) keretében 10,1 milliárd forintot vettek igénybe a kedvezményezettek az első fél év során. Az egyes állatbetegségek megelőzésére, leküzdésére 7,5 milliárd forintot fordítottak. A termelőket ért agrárkárok enyhítése a gazdálkodók befizetéseiből és az azt kiegészítő hazai költségvetésből valósul meg, a tárgyévben 14,0 milliárd forint folyósítása történt meg június 30-ig. Állattenyésztési feladatok támogatására 1,1 milliárd forint került kifizetésre.

5. táblázat: Nemzeti támogatások, 2019 I–II. negyedév és 2020 I–II. negyedév

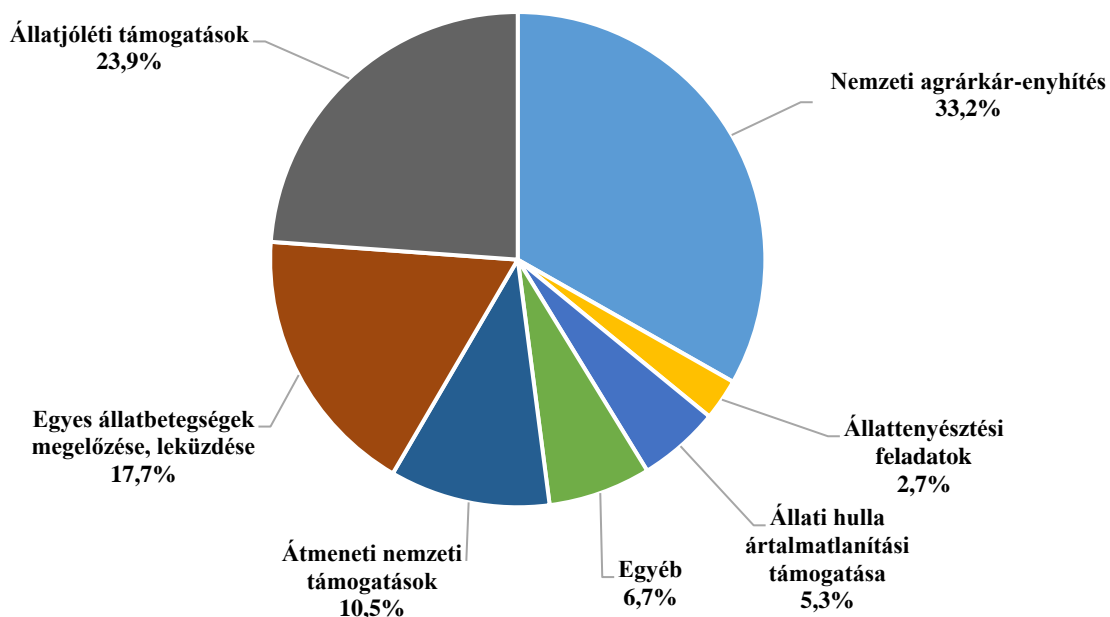
	millió HUF	
Jogcím	2019. I–II. negyedév	2020. I–II. negyedév
Nemzeti agrártámogatások	24 470	26 466
ebből		
Átmeneti nemzeti támogatások	2 445	4 420
Baromfi állatjóléti támogatás	3 968	4 406
Sertés állatjóléti támogatás	2 785	2 029
Tenyészkoca állatjóléti támogatás	3 892	3 626
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése	6 680	7 478
Állati hulla ártalmatlanítási támogatása	2 120	2 246
Gázolaj jövedéki adójának de minimis támogatása (szőlő- és gyümölcsös ültetvények)	260	257
Agrárfinanszírozás kamattámogatása, kezesi díjtámogatása	1 613	264
Dohány általános és csekély összegű támogatás	9	60
Mezei őrszolgálat	370	272
A sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések támogatása	27	5
Nemzeti agrárkárenyhítés	7 609	14 009
Állattenyésztési feladatok	963	1 140
Zártkerti Program	100	531
Tanyafejlesztés	79	14
Egyéb nemzeti támogatások	76	14
Nemzeti támogatások	33 324	42 179

Forrás: AM-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A nemzeti forrásból megvalósult kifizetések számottevő részét, 33,2 százalékát a Nemzeti agrárkár-enyhítés keretében fizették ki. A kifizetések további jelentős hányada, 23,9 százaléka állatjóléti támogatások jogcímein jutott el a gazdálkodókhöz (ebből 10,5 százalék baromfi, 8,6 százalék tenyészkoca és 4,8 százalék sertés).

Az egyes állatbetegségek megelőzésére és leküzdésére folyósított támogatás a hazai költségvetésből megvalósult kifizetések 17,7 százalékát képezte. További 10,5 százalék az Átmeneti nemzeti támogatás jogcímein jutott el a gazdálkodókhöz (6. ábra)

6. ábra: A nemzeti támogatások főbb jogcímeinek kifizetései, 2020. I–II. negyedév

Forrás: AM-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

6. táblázat: **Közvetlen és átmeneti nemzeti támogatások teljesülése részletesen, 2019 I–II. negyedév és 2020 I–II. negyedév**

	millió HUF	
Jogcím	2019. I–II. negyedév	2020. I–II. negyedév
Közvetlen támogatások	212 654	155 608
Területalapú támogatás	76 354	46 143
Cukorrépa-termesztés támogatásának igénylése	2 428	2 525
Fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás igénylése	2 642	2 491
Gyümölcsstermesztés támogatásának igénylése	5	–1
Extenzív gyümölcsstermesztés támogatásának igénylése	1 253	1 260
Intenzív gyümölcsstermesztés támogatásának igénylése	874	894
Ipari zöldségnövény támogatás igénylése	3 509	1 615
Ipari olajnövény támogatás igénylése	205	106
Kisgazdaságok támogatása	218	492
Rizstermesztés támogatás igénylése	618	637
Szálas fehérjenövény támogatás igénylése	4 085	4 198
Szemes fehérjenövény támogatás igénylése	4 135	4 258
Termeléshez kötött anyajuhtartás támogatása	2 814	3 083
Termeléshez kötött anyatehéntartás támogatása	9 523	10 628
Termeléshez kötött hizottbikatartás támogatása	596	649
Termeléshez kötött tejhasznútehén-támogatás	1 978	2 167
Zöldítéstámogatás igénylése	99 871	72 900
Zöldségnövény-termesztés támogatás igénylése	1 546	1 561
Átmeneti nemzeti támogatások	2 445	4 420
Anyajuhtartás kiegészítő támogatás – 2007-től elválasztott	363	357
Nemzeti tejtámogatás	8	8
Húsmarhatartás támogatás – 2007-től elválasztott	33	81
Szarvasmarha tartás extenzifikációs támogatása – elválasztott	12	9
Virginia dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	10	1 310
Átmeneti nemzeti anyajuhtartás támogatása	8	15
Átmeneti nemzeti anyatehéntartás támogatása	2 004	2 369
Burley dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	6	271
Összesen	215 099	160 027

Forrás: AM-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei

A fejezet célja az agrárium és a vidék fejlesztésére irányuló támogatások ágazonkénti, illetve alágazonkénti felosztása. A jogcímek besorolása a fent említett kategóriákba azonban nem minden esetben lehetséges, hiszen vannak olyan támogatások, amelyek több ágazat számára biztosítanak forrást (területalapú támogatás, zöldítés), illetve egyes intézkedések több alágazatot is érintenek (az Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – baromfi kivül, illetve az Állatihulla-elszállítási és -ártalmatlanítási támogatás). Az Agrár Széchenyi Kártya (ASZK) keretében nyújtott átmeneti támogatás, illetve az ágazatok részére folyósított kamattámogatás, kezesi díjtámogatás és költségátvitel szintén több ágazat számára biztosít támogatási összeget, ezáltal az ágazonkénti felosztásnál ezen támogatásokat nem állt módunkban szerepeltetni.

Állattenyésztési támogatások

Az állattenyésztéssel és -tartással foglalkozó termelők összességében 61,1 milliárd forintot vettek igénybe 2020. június 30-ig (7. táblázat). Az állattenyésztési ágazatba az első fél év során befolyt támogatási összeg 60,6 százaléka nemzeti költségvetésből került kifizetésre. A 37,0 milliárd forint csaknem felét (17,5 milliárd forint) az állatbetegségek megelőzésének támogatásai és az állatjóléti támogatások tették ki, egynegyedét (9,8 milliárd forint) a Vidékfejlesztési Program (VP) intézkedéseinek keretében vettek igénybe a gazdálkodók. A támogatások 39,4 százalékát uniós forrásból folyósították. A 24,1 milliárd forint kétharmadát (16,5 milliárd forint) a termeléshez kötött támogatásokra fordították, emellett 5,5 milliárd forintot folyósítottak a VP állattenyésztési és génmegőrzési támogatásaira.

Az első fél évben folyósított állattenyésztési támogatások 40,3 százaléka, 24,7 milliárd forint a szarvasmarha-ágazatba érkezett (7. ábra). A sertéságazat helyzetének javítását célozta a támogatások mintegy 14,6 százaléka, további 14,6 százaléka a baromfiágazat, 7,5 százaléka a juh- és kecskeágazat, 1,6 százaléka a méhészet támogatását szolgálta. A fennmaradó 21,3 százalékot a fent említett okokra hivatkozva nem állt módunkban felosztani az ágazatok között.

A szarvasmarha-ágazatba folyósított 24,7 milliárd forint támogatás 27,9 százaléka a tejágazathoz került. Ennek egy jelentős részét (1,9 milliárd forint) a VP Tejágazat szer-

kezetátalakítását kísérő állatjóléti támogatás tette ki. Az Iskolatej programra 2,2 milliárd forintot fordítottak, amely kifizetés 78-22 százalékos arányban valósult meg nemzeti és uniós forrásból. Uniós forrásból 2,2 milliárd forint termeléshez kötött tejhasznútehén-támogatás kifizetése valósult meg. Hazai költségvetésből folyósítottak 589 millió forintot az állatbetegségek megelőzésére vemhes üszóknél, valamint 8,0 millió forintot nemzeti tejtámogatásra. A húsmarhatartással foglalkozó termelők számára nyújtott 13,7 milliárd forint támogatás 82,1 százaléka, 11,3 milliárd forint közvetlen termeléshez kötött támogatás volt, hazai forrásból pedig 2,5 milliárd forintot az ÁNT keretében igényeltek a szarvasmarhatartók, további 1,5 millió forintot tenyészbikák tenyésztésbe állításának támogatásaként kaptak. A VP keretében a szarvasmarha-tenyésztők 4,0 milliárd forint támogatásban részesültek.

A sertéságazat 5,7 milliárd forint nemzeti finanszírozású támogatásban részesült az első fél év során, amely szinte teljes egészében állatjóléti támogatás formájában jutott el a termelőkhez. Emellett a VP 3,3 milliárd forintot biztosított a sertésenyésztőknek.

A baromfiágazat támogatására 8,9 milliárd forintot folyósítottak az első fél évben, melyből nemzeti forrásból 1,7 milliárd forint került kifizetésre egyes állatbetegségek megelőzésére, leküzdésére és 4,4 milliárd forint állatjóléti támogatásra. Emellett a VP-ből 2,9 milliárd forint kifizetés valósult meg társfinanszírozásban.

A juh- és kecskeágazat szereplői a 4,6 milliárd forint összegű támogatásuk zömét termeléshez kötött anyajuh-tartás-támogatás és VP állattenyésztési támogatás formájában vették igénybe az első fél év során.

A méhészeti ágazat számára 989,0 millió forintot folyósítottak, amely elsősorban méhegészségügyi csekély összegű támogatásként jutott el a kedvezményezettekhez.

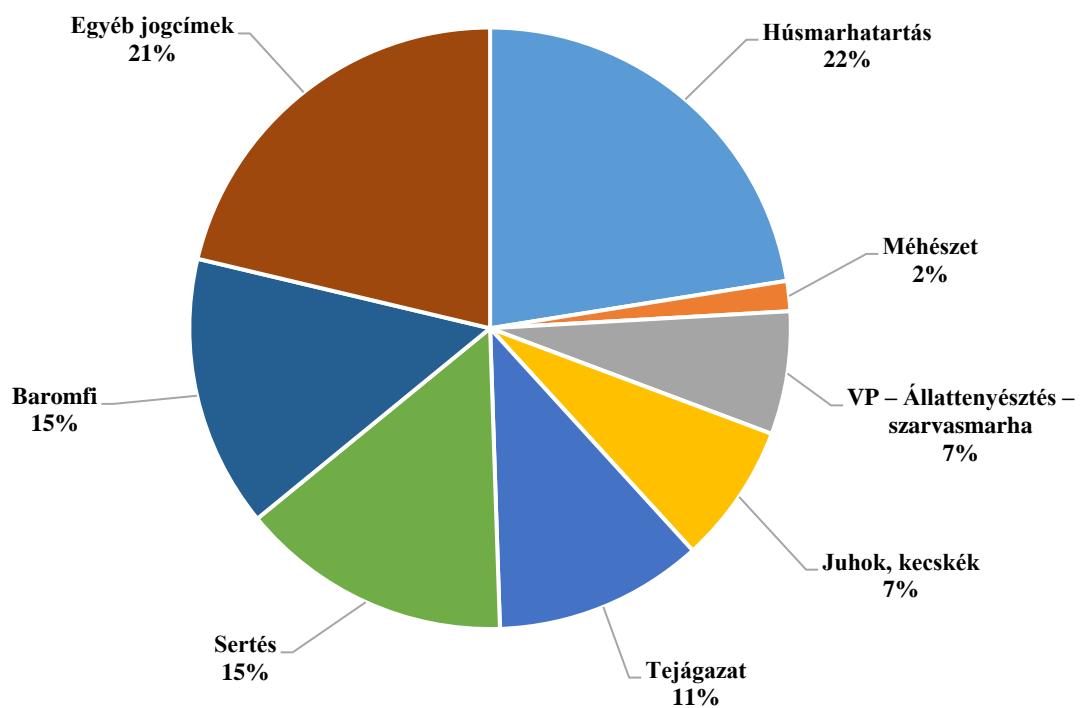
Azon jogcímek között, amelyeket nem állt módunkban felosztani az ágazatok, illetve az alágazatok között, az egyéb állattenyésztők (nem baromfi) számára nyújtott Egyes állatbetegségek megelőzése és leküzdése jogcím dominált, meghaladta az 5,2 milliárd forintot, az egyéb támogatások 40,1 százaléka ehhez a jogcímhez kapcsolódott. Emellett kiemelésre érdemes még az állatihulla-elszállítási és -ártalmatlanítási támogatás, amelyre 2,2 milliárd forint kifizetése valósult meg június 30-ig. A MAHOP-ból 1,7 milliárd forint támogatásban részesültek a halászati ágazat szereplői.

7. táblázat: Az állattenyésztési ágazatba befolyt támogatási összegek, 2020. I–II. negyedév

Jogcím	2020. I–II. negyedév	millió HUF
Szarvasmarha		24 651
Tejágazat		6 871
Nemzeti tejtámogatás		8
Termeléshez kötött tejhasznútehén-támogatás		2 167
Iskolatej program		2 163
Állatbetegségek megelőzésének támogatása (vemhes üsző)		589
Állatjólét (VP Tejágazat szerkezetátalakítását kísérő állatjóléti támogatás)		1 944
Húsmarhatartás		13 737
Húsmarhatartás támogatás – termeléstől elválasztott		81
Szarvasmarha tartás extenzifikációs támogatása – termeléstől elválasztott		9
Termeléshez kötött hizottbikartartás támogatása		649
Átmeneti nemzeti anyatehéntartás támogatása		2 369
Termeléshez kötött anyatehéntartás támogatása		10 628
Tenyészbika tenyésztésbe állításának támogatása		2
VP – Állattenyésztés-szarvasmarha		4 043
Sertés		8 930
Tenyészkoca állatjóléti támogatás		3 626
VP – Állattenyésztés		3 271
Sertés állatjóléti támogatás		2 029
A sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések támogatása		5
Baromfi		8 939
Baromfi állatjóléti támogatás		4 406
VP – Állattartó telepek korszerűsítése		2 857
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – baromfi		1 675
Juhok, kecskék		4 598
Termeléshez kötött anyajuhtartás támogatása		3 083
VP – Állattenyésztés		736
A tenyészkos és tenyészbak tenyésztésbe állításának mezőgazdasági csekély összegű támogatása		241
Anyakecske de minimis támogatás		167
Átmeneti nemzeti anyajuhtartás támogatása		15
Anyajuhtartás kiegészítő támogatása – termeléstől elválasztott		357
Méhészet		989
Magyar Méhészeti Nemzeti Program		1
Méhegészségügyi csekély összegű támogatás		920
Méhészeti járművekre igénybe vehető de minimis támogatás		69
Egyéb jogcímek		13 010
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – egyéb (baromfin és vemhes üszőn kívül)		5 214
Állatihulla-elszállítási és -ártalmatlanítási támogatás		2 246
Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása		401
Állattenyésztési feladatok		898
Magyar Halászati Operatív Program		1 718
Tenyésznyúl tenyésztésbe állításának de minimis támogatása		54
VP – Állattenyésztés – állattartó telepek		542
VP – Állattenyésztés – trágyatárolók		104
VP – Öshonos állatfajták támogatása, génmegőrzés		1 821
Rendezett piaci kapcsolatok kialakítása érdekében nyújtott csekély összegű (de minimis) támogatás		12
Összesen		61 117

Forrás: AM- és MÁK-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

7. ábra: Az állattenyésztési támogatások megoszlása az ágazatok között, 2020. I–II. negyedév

Forrás: AM- és MÁK-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Szántóföldi növénytermesztők támogatása

A szántóföldi növénytermesztő ágazat 137,7 milliárd forint támogatásban részesült 2020 első fél évében, amely csaknem teljes egészében (98,2 százalék) uniós költségvetésből származott. Az ágazat részére biztosított szubvenció összegének zöme (86,4 százaléka), 119,0 milliárd forint egységes területalapú támogatás formájában jutott el a gazdálkodókhoz, ezen belül alap-támogatásként 46,1 milliárd forintot, a zöldítési komponens keretében 72,9 milliárd forintot fizettek ki részükre

(8. táblázat, 8. ábra). A 2019. évi egységes kérelmek után járó területalapú támogatások előlegkifizetése 2019 végén megtörtént, a fennmaradó részét 2020 első fél évének végéig kapták meg a gazdák.

Jelentős támogatást kaptak a szántóföldi növények közül a szemes és a szálas fehérjenövények, együttesen mintegy 8,5 milliárd forintot. További 2,5 milliárd forint a cukorrépa-termesztés, 604,0 millió forint a rizstermesztés támogatását szolgálta. A dohánytermesztők 1,6 milliárd forint támogatásban részesültek. A VP keretében 5,3 milliárd forint beruházási támogatást folyósítottak kisméretű terménytárolók, szárítók és tisztítók céljára.

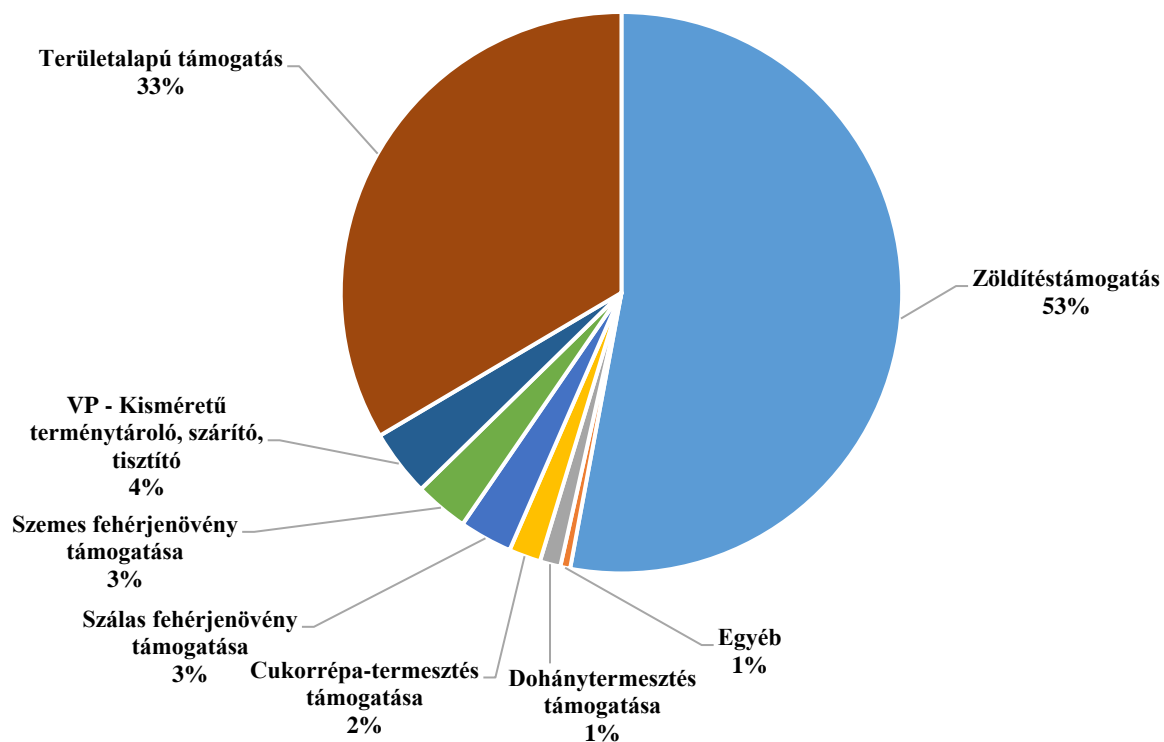
8. táblázat: A szántóföldi növénytermesztési ágazatba befolyt támogatási összegek, 2020. I–II. negyedév

Jogcím	2020. I–II. negyedév
Területalapú támogatás	46 143
Zöldítéstámogatás igénylése	72 900
Szemes fehérjenövény támogatás igénylése	4 258
Szálas fehérjenövény támogatás igénylése	4 198
Cukorrépa-termesztés támogatásának igénylése	2 525
Virginia dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	1 310
Burley dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	271
Dohány mezőgazdasági csekély összegű támogatás	1
Dohány általános csekély összegű támogatás	60
VP – Kisméretű terménytároló, szárító, tisztító	5 275
ÚMVP Szárítók támogatása	2
Rizstermesztés támogatásának igénylése	637
Ipari olajnövény támogatás igénylése	106
Növényegészségügyi vizsgálatok támogatása	41
Összesen	137 687

Megjegyzés: A területalapú támogatásból és a hozzá kapcsolódó zöldítésből a szántóföldi növénytermesztők mellett a legeltető állattartók és a kertészeti ágazat is részesült, az alágazatok közötti megosztás nem volt lehetséges.

Forrás: AM-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

8. ábra: A szántóföldi növénytermesztők támogatásainak megoszlása, 2020. I–II. negyedév

Forrás: AM-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Kertészeti ágazat támogatása

A kertészeti ágazat az első fél évben 21,2 milliárd forint támogatásban részesült (9. táblázat), annak 80,7 százaléka származott uniós, 19,3 százaléka pedig nemzeti forrásból. A kifizetések 56,1 százaléka a VP keretében valósult meg, melyből kertészet korszerűsítésére 6,0 milliárd forintot, borászati ágazat támogatására 4,4 milliárd forintot, kertészeti gépbszerzésre pedig

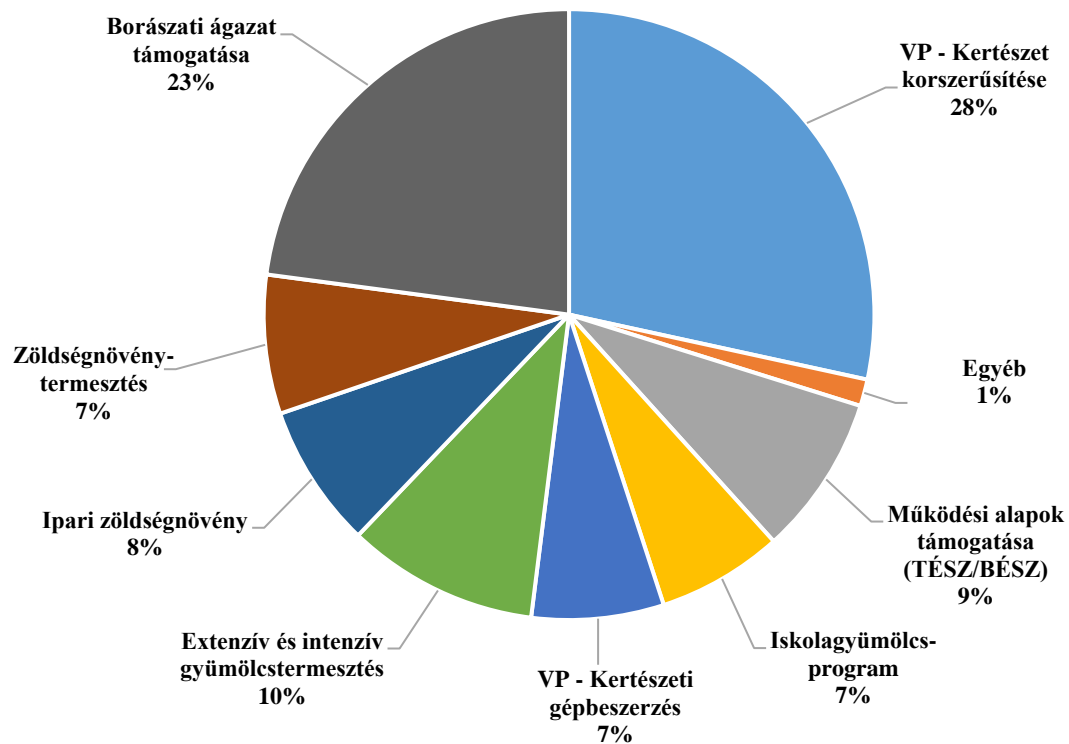
1,5 milliárd forintot folyósítottak. Emellett jelentős volt a zöldségnövény-termesztés és az ipari zöldségnövény-termesztés támogatása, erre a két jogcímre együttesen a kertészeti ágazat támogatásának 15,0 százaléka, 3,2 milliárd forint érkezett. Az extenzív és az intenzív gyümölcsstermesztés az ágazat támogatási összegének 10,1 százalékát tette ki. A kifizetések 6,7 százaléka az Iskolagyümölcs-program, 8,5 százaléka a működési alapok támogatása (TÉSZ/BÉSZ) keretében került felhasználásra (9. ábra).

9. táblázat: A kertészeti ágazat részére folyósított támogatások, 2020. I–II. negyedév

	millió HUF
Jogcím	2020. I–II. negyedév
VP – Kertészet korszerűsítése	6 031
VP – Borászat	4 354
VP – Borszőlőültetvény	30
VP – Kertészeti gépbszerzés	1 486
Zöldségnövény-termesztés támogatás igénylése	1 561
Ipari zöldségnövény-támogatás igénylése	1 615
Extenzív gyümölcsstermesztés támogatásának igénylése	1 260
Intenzív gyümölcsstermesztés támogatásának igénylése	894
Iskolagyümölcs-program	1 416
Működési alapok támogatása (TÉSZ/BÉSZ)	1 799
Egyes speciális szövetkezetek támogatása	24
Borászati ágazat támogatása	353
Borászati termékek krízislepárlásának támogatása	123
Gázolaj jövedéki adójának de minimis támogatása (szőlő- és gyümölcsös ültetvények)	257
A szőlőültetvényeken megvalósuló növényegészségügyi védekezés támogatása	20
Összesen	21 224

Forrás: AM-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

9. ábra: A kertészeti ágazat támogatása, 2020. I–II. negyedév

Forrás: AM-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Kockázatkezelés a mezőgazdaságban

A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer 2012. január 1-je óta két pilléren nyugszik, amely 2018-ban kiegészült a harmadik pillért jelentő országos jégkár-megelőző rendszerrel, melynek következtében várhatóan jelentősen csökkenni fog a jégkárarány.

A nemzeti agrárkárenyhítési rendszer keretében (I. pillér) a 2019. évi időjárás okozta károk kompenzálására kiemelkedően magas összegű kárenyhítést, 14,1 milliárd forintot folyósítottak az első fél évben a

jogosult termelők számára (10. táblázat). A gazdálkodóknak a 2019-es kárenyhítési évben is számos elemi káreseménnyel kellett megküzdeniük, amelynek következményeként több mint 16 000 termelői kárbejelentés érkezett közel 300 000 hektárra. Legnagyobb károkat az aszály és a tavaszi fagy következtében szenvedték el a termelők.

A kockázatkezelési rendszer második pillére, a mezőgazdasági biztosítási díjtámogatás 2016-tól a Vidékfejlesztési Program (VP) keretében került meghirdetésre. Hazai forrásból 18,4 millió forint, uniós forrásból 97,2 millió forint kifizetés valósult meg 2020. június 30-ig.

10. táblázat: A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer kifizetései, 2020. I–II. negyedév

	millió HUF
Jogcím	2020. I–II. negyedév
Nemzeti agrárkár-enyhítés	14 009
VP-kockázatkezelés keretében nyújtott nemzeti támogatás	18
VP-kockázatkezelés keretében nyújtott uniós támogatás	97
Összesen	14 125

Forrás: PM-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása

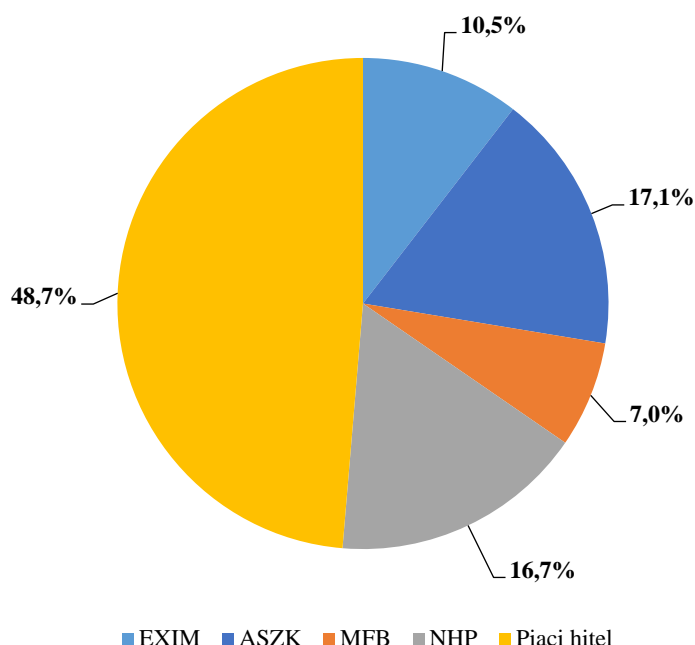
A Központi Statisztikai Hivatal Gyorstájékoztatója alapján 2020 II. negyedévében tovább csökkentek a nemzetgazdasági beruházások, az előző év azonos időszakához képest 9,9 százalékkal. A beruházási aktivitás mérséklődése a költségvetési szerveknél nagyobb volt, mint a vállalkozásoknál, leginkább az uniós projektek csökkenő teljesítményértéke miatt. A beruházási volumen csökkenése a legtöbb nemzetgazdasági ágban jelentkezett. Ez alól mindössze a mezőgazdaság (beleértve az erdőgazdálkodást és halászatot) képezett kivételt: az ágazat beruházásai 1,8 százalékkal haladták meg az előző év azonos időszaki értékét.¹ A kedvező kamat- és finanszírozási környezet továbbra is ösztönzi az agrárium szereplőit, hogy beruházásaikhoz előnyös feltételekkel hitelforrásokat is igénybe vegyenek.

A nemzetgazdaság társas vállalkozásainak hitelállománya az előző év azonos időszakához képest 9,7 százalékkal bővült, ezáltal az állomány értéke 8870,8 milliárd forintra emelkedett. A hitelösszeg 56,0 százalékát

a forintalapú, míg 44,0 százalékát a devizaalapú hitelek adták. A forintalapú hitelek értéke 6,2 százalékkal 4964,1 milliárd forintra, a devizaalapúaké 14,5 százalékkal 3906,7 milliárd forintra bővült. Nemzetgazdasági szinten a rövid lejáratú hitelek értéke 9,0 százalékkal 2396,0 milliárd forintra, a hosszú lejáratúaké 8,0 százalékkal 6474,8 milliárd forintra emelkedett. Mivel a hosszú lejáratú hitelek állománynövekedése meghaladta a rövid lejáratúakét, az éven belüli hitelek aránya a nemzetgazdaság hiteleiből kismértékben csökkent, 27,2 százalékról 27,0 százalékra mérséklődött.

Az agrárhitelek értéke 2020. június 30-án 1306,1 milliárd forint volt, amelyből a mezőgazdaságban tevékenykedők hitelállománya 775,6 milliárd forintot, az élelmiszeriparral foglalkozóké pedig 530,4 milliárd forintot jelentett. A piaci alapú hitelek részaránya az agrárgazdaságban 48,7 százalékot tett ki, ezen belül a mezőgazdaságban 40,6 százalékot, az élelmiszeriparban pedig 60,5 százalékot jelentett (10. ábra).²

10. ábra: Az agrárgazdaság hitelállományának összetétele

Forrás: MNB-, AM-, MFB-, KAVOSZ- és EXIM-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

¹ Forrás: Központi Statisztikai Hivatal. Gyorstájékoztató. Beruházás, 2020. II. negyedév. <https://www.ksh.hu/beruhazas>.

² A kedvezményes hitelek állománya MNB-, MFB-, KAVOSZ- és EXIM-adatok alapján került kiszámításra. A piaci hitelek állománya az agrárgazdaság teljes hitelállományának (AM-adat) és a kedvezményes hiteleknek a különbsége.

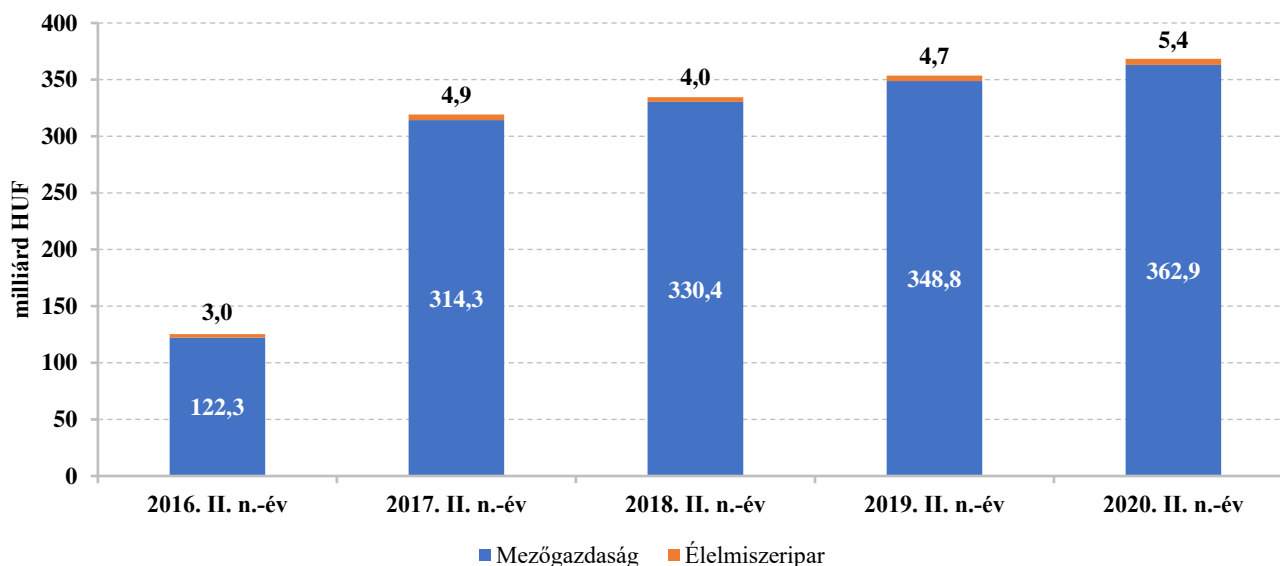
Az egyéni gazdaságok hitelállománya

A mezőgazdasági és élelmiszeripari egyéni gazdaságok együttes hitelállománya az előző év azonos időszakához képest 4,2 százalékkal bővült, ezáltal az állomány értéke 368,4 milliárd forintra emelkedett.³ Az egyéni gazdaságok részesedése az agrárgazdaság teljes hitelállományából kismértékben csökkent: 28,7 százalékról 28,2 százalékra mérséklődött. A csökkenő részesedés háttérben az áll, hogy a társas vállalkozások hitelállománya az egyéni gazdaságokéhoz képest nagyobb ütemben (6,6 százalékkal) növekedett, így az agrárium-

ban tevékenykedő gazdasági szervezetek a hitelállomány 71,8 százalékát tudhatták magukénak, ami a korábbi év azonos időszakához képest mindössze 0,5 százalékponttal nagyobb részesedésnek felelt meg.

Az egyéni gazdaságok hitelállományából továbbra is kis szeletet, mindössze 1,5 százalékot képviseltek az élelmiszeripari szakágazatok, míg a hitelállomány legnagyobb részét, 98,5 százalékát a korábbi éveknél megfelelően a mezőgazdasági ágazat vállalkozásai adták 2020 második negyedévében. A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok hitelállománya 4,1 százalékkal 362,9 milliárd forintra nőtt, miközben az élelmiszeriparban működőké 14,3 százalékkal 5,4 milliárd forintra emelkedett (11. ábra).

11. ábra: Az egyéni gazdaságok hitelállománya adott év június 30-án

Forrás: AM-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállományában az éven belüli hitelek növekedtek legnagyobb mértékben. Az állomány értéke 37,4 milliárd forintról 68,1 milliárd forintra nőtt egy év alatt. A beruházási hitelállomány szintén emelkedett, 4,8 százalékkal 248,6 milliárd forintra bővült. Ezzel ellentétben a hosszú lejáratú forgóeszközhitelek, valamint az egyéb hitelek (egyéb forint- és devizahitelek) értéke mérséklődött.

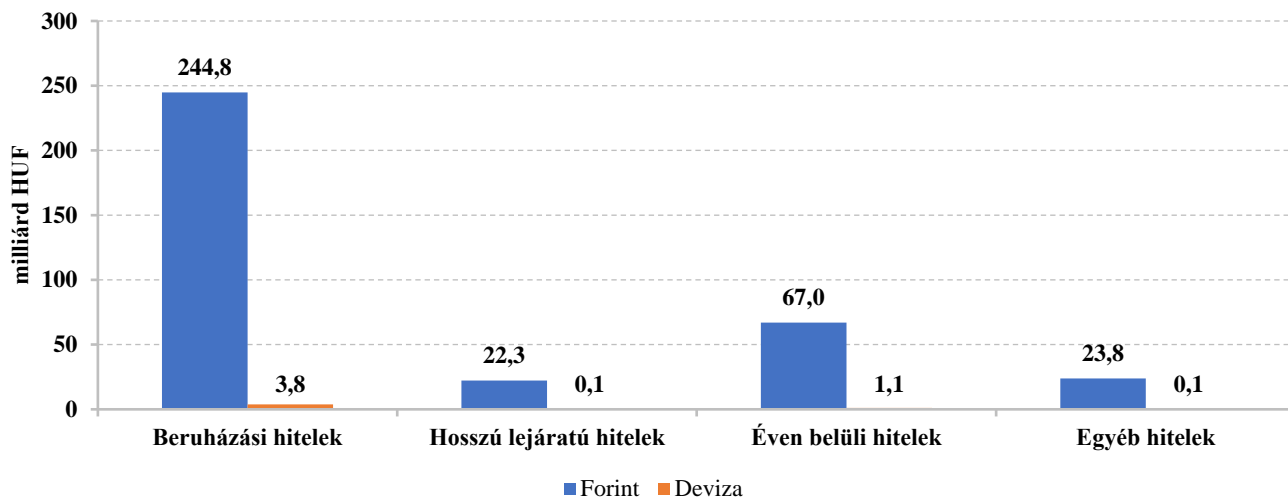
Előbbi 36,7 százalékkal 22,4 milliárd forintra, utóbbi pedig 38,6 százalékkal 23,9 milliárd forintra. A devizahitelek aránya továbbra is elenyésző volt a mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállományában (12. ábra).

A kedvezményes hitelprogramokhoz nem köthető mezőgazdasági egyéni (piaci) hitelállomány 163,0 milliárd forint volt, amely az egyéni mezőgazdasági üzemek teljes hitelösszegének 44,9 százalékát tette ki.

³ Az Agrárminisztérium adatszolgáltatói köre bővült, aminek következtében 2018 I. negyedévéig visszamenőleg az egyéni gazdaságok és a társas vállalkozások hitelállománya egyaránt korrigálásra került.

2020. I. negyedévéől a kiemelt élelmiszeripari szakágazatok között kerül feltüntetésre a szőlőbor termelése is, amely ágazat hitelállománya így kikerült az egyéb élelmiszeripar kategóriából.

12. ábra: **A mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállománya a hitel forrása és a főbb hitelcél szerint 2020 II. negyedévében**

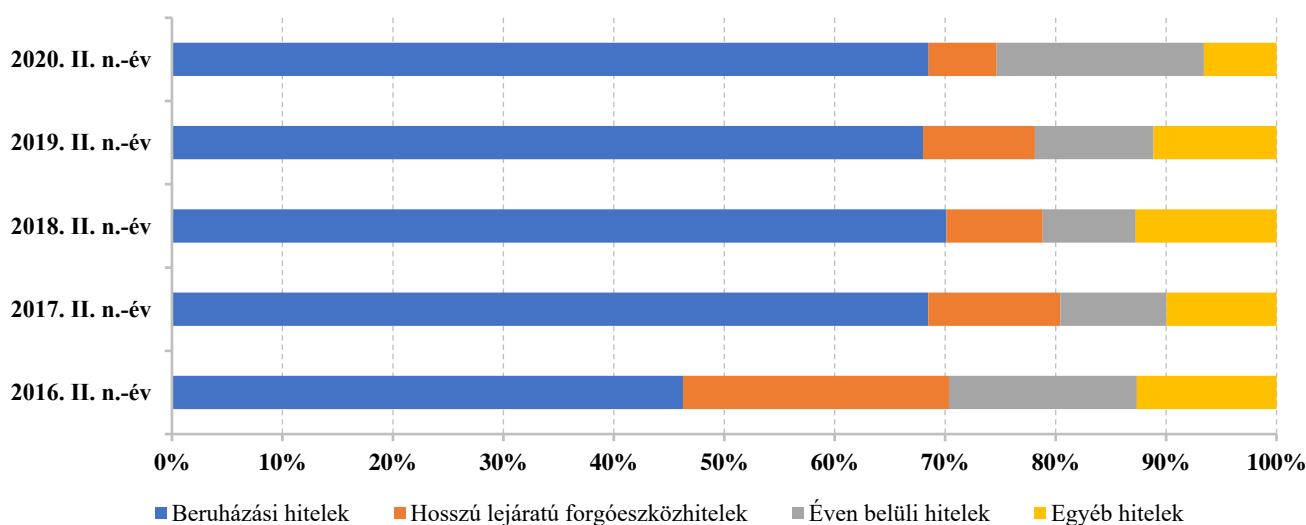
Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között kerültek feltüntetésre.
 Forrás: AM-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Mivel a mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok hitelállományában az éven belüli hitelek növekedtek leginkább, a hosszú lejáratú hitelek aránya mérséklődött. Az éven túli hitelek legnagyobb részét továbbra is a beruházási hitelek képezték 2020 második negyedévében (13. ábra).

Amennyiben az elmúlt öt év adatait vesszük figyelembe megfigyelhető, hogy a beruházási hitelek súlya

2018-ig számottevően növekedett, majd némiképp visszaesett ugyan, de továbbra is több mint kétharmados arányt képviselt a mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállományában. Ezzel ellentétben a hosszú lejáratú forgóeszközhitelek részaránya mintegy 20 százalékról 10 százalék alá csökkent az öt éves időszak alatt.

13. ábra: **A mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállományának megoszlása a hitel forrása és a főbb hitelcél szerint adott év június 30-án**

Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között kerültek feltüntetésre.
 Forrás: AM-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A mezőgazdasági ágazatban tevékenykedő egyéni gazdaságok között továbbra is a szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozók hitelállománya volt a legmarkánsabb, 64,0 százalék, amely azonban 9,6 milliárd forinttal maradt el az előző év azonos időszakától (11. táblázat). A csökkenés elsősorban a hosszú lejáratú (beruházási és hosszú lejáratú forgóeszközhitel), valamint az egyéb hitelek állományában jelentkezett, előbbi 16,4, utóbbi 8,1 milliárd forinttal mérséklődött. Ezzel ellentétben a rövid lejáratú hitelek állományában növekedés volt megfigyelhető: a folyószámlahitelek értéke 8,9, az egyéb éven belülieké pedig 6,1 milliárd forinttal emelkedett.

A szántóföldi növénytermesztőkkel ellentétben az állattenyésztési szakágazatban nőtt a hitelállomány értéke, összességében 6,1 milliárd forinttal. Az állattenyésztésen

belül a baromfi szakágazatban volt a legnagyobb növekedés, a hitelállomány 4,0 milliárd forinttal bővült egy év alatt.

A szakágazatok közül a kertészeti ágazatban tevékenykedő egyéni gazdaságok hitelállománya bővült legnagyobb mértékben, 15,0 milliárd forinttal, ezáltal az állomány értéke 40,6 milliárd forintra emelkedett. A szakágazat hitelállományából a zöldségtermeléssel foglalkozók 15,4 milliárd forintot tudhattak magukénak.

Az egyéb szakágazatok vállalkozásai által felvett hitelállomány 8,5 százalékkal 34,4 milliárd forintra emelkedett egy év alatt.

Az egyéni gazdaságok hitelállományának legnagyobb része (71,2 százalék) továbbra is az egyéni vállalkozóhoz tartozott, miközben az őstermelők a hitelállomány 28,8 százalékát adták 2020 második negyedévében.

11. táblázat: **A mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállománya hitelcél szerint a kiemelt szakágazatokban 2020 II. negyedévében**

milliárd HUF						
Szakágazat	Összesen	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszközhitel	Folyószámlahitelek	Egyéb éven belüli hitelek	Egyéb hitelek
Szántóföldi növénytermesztés	232,4	168,1	12,1	26,9	10,0	15,4
Állattenyésztés	55,5	33,8	5,8	8,6	3,7	3,6
ebből						
<i>baromfi</i>	14,5	8,0	1,3	2,8	1,5	0,9
<i>sertés</i>	10,5	7,2	0,9	1,1	0,7	0,6
<i>szarvasmarha</i>	19,0	11,2	3,2	3,0	0,9	0,7
Kertészet	40,6	25,8	2,6	6,9	3,1	2,2
ebből						
<i>zöldségtermelés</i>	15,4	10,2	1,4	2,2	1,0	0,7
Egyéb	34,4	21,0	1,9	6,2	2,7	2,7
Összesen	362,9	248,6	22,4	48,6	19,5	23,9

Forrás: AM-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A mezőgazdasági egyéni gazdaságok számára 2020 második negyedévében 25,4 milliárd forint hitelt folyósítottak, amely 1,6 milliárd forinttal maradt el az egy évvel korábbitól.

Továbbra is a szántóföldi növénytermesztők vették fel a legtöbb új hitelt: részesedésük 63,8 százalékot tett ki a vizsgált időszakban. A szegmens számára újonnan folyósított hitelek több mint fele (50,9 százalék) beruházási hitel, 30,5 százaléka pedig folyószámlahitel volt. A hosszú lejáratú, az egyéb éven belüli, valamint az egyéb hitelek részesedése nem érte el a 10 százalékot.

Az új hitelek 16,2 százaléka az állattenyésztési ága-

zatba, azon belül is 6,0 százaléka a szarvasmarha-ágazatba került. A baromfitartók és -tenyésztők tudhatták magukénak az új hitelek 3,7 százalékát, a sertéságazat pedig további 3,2 százalékát.

Az állattenyésztési ágazat által újonnan felvett hitelek legnagyobb része (45,2 százalék) folyószámlahitelnek minősült, emellett a beruházási hitelek (30,7 százalék) domináltak az ágazatban.

A mezőgazdaságba újonnan folyósított hitelállomány 9,4 százaléka a kertészeti ágazat gazdálkodóihoz, míg 10,5 százaléka az egyéb szakágazatban tevékenykedőkhöz került (12. táblázat).

12. táblázat: A mezőgazdasági egyéni gazdaságok újonnan folyósított hitelállománya 2020 II. negyedévében

Szakágazat	Összesen	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszközhiteltek	Folyószámla-hitelek	Egyéb éven belüli hitelek	Egyéb hitelek
Szántóföldi növénytermesztés	16,2	8,3	0,9	5,0	1,0	1,1
Állattenyésztés	4,1	1,3	0,4	1,9	0,4	0,1
ebből						
<i>baromfi</i>	0,9	0,1	0,1	0,6	0,0	0,1
<i>sertés</i>	0,8	0,2	0,0	0,3	0,3	0,0
<i>szarvasmarha</i>	1,5	0,5	0,2	0,7	0,1	0,0
Kertészet	2,4	1,0	0,1	1,0	0,3	0,1
ebből						
<i>zöldségtermelés</i>	1,1	0,7	0,0	0,3	0,1	0,0
Egyéb	2,7	0,9	0,2	1,0	0,5	0,1
Összesen	25,4	11,4	1,6	8,9	2,2	1,4

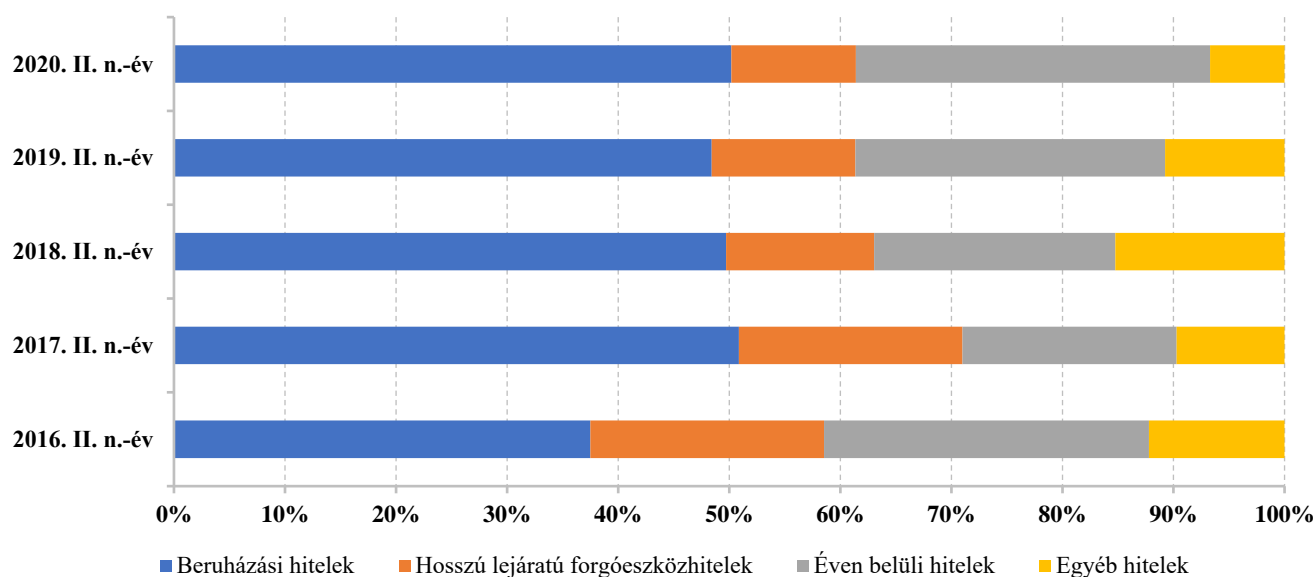
Forrás: AM-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az élelmiszeripar egyéni vállalkozásainak 5,4 milliárd forintos hitelállománya 14,3 százalékkal, azaz 0,7 milliárd forinttal haladta meg az előző év azonos időszakának értékét. A piaci hitelállomány részesedése az élelmiszeriparban tevékenykedő egyéni gazdaságok hitelállományából 50,3 százalékról 63,9 százalékra emelkedett a vizsgált időszakban. Az ágazatban a hitelek túlnyomó többségét képező beruházási hitelek részesedése az előző év azonos időszakához képest nőtt,

2020 második negyedévében ismét 50 százalék körül alakult. Ezzel egyidejűleg a hosszú lejáratú forgóeszközhiteltek és az egyéb hitelek aránya mérséklődött, előbbi 12,9 százalékról 11,2 százalékra, utóbbi pedig 10,7 százalékról 6,7 százalékra esett vissza.

Mivel a hosszú lejáratú hitelek aránya összességében csökkent, az éven belüli hitelek részesedése 27,9 százalékról 31,9 százalékra emelkedett egy év alatt (14. ábra).

14. ábra: Az élelmiszeripari egyéni gazdaságok hitelállománya hitelcél szerint 2020 második negyedévében

Forrás: AM-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A társas vállalkozások hitelállománya

A nemzetgazdaság hitelállománya 9,7 százalékkal, azaz 785,5 milliárd forinttal haladta meg az előző év azonos időszaki értékét (8085,3 milliárd forint), ezáltal az állomány 8870,8 milliárd forintot tett ki 2020. június 30-án. Az állományból a mezőgazdasági társas vállalkozások 425,4 milliárd forintot, az élelmiszeripari társas vállalkozások pedig 515,8 milliárd forintot tudhatnak magukénak. A kettő együttes értéke 941,3 milliárd forintot jelentett, vagyis az állomány 50,4 milliárd forinttal haladta meg az egy évvel korábbit (890,9 milliárd forint).

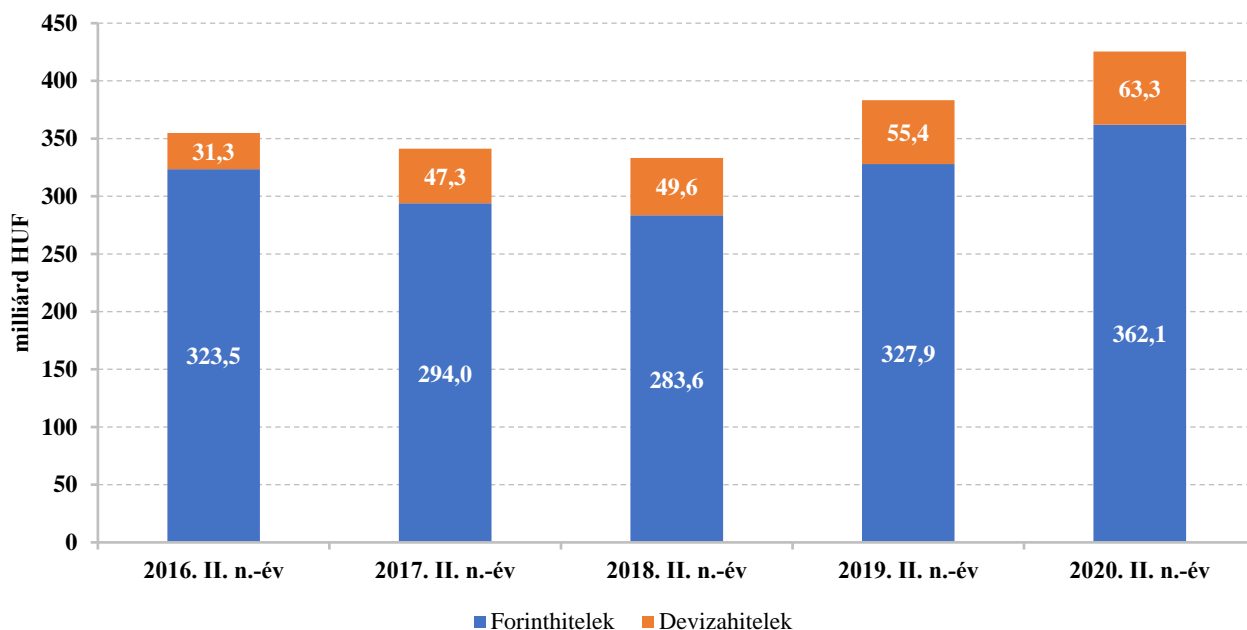
A mezőgazdaságban tevékenykedő társas vállalkozások esetében 11,0 százalékkal, az élelmiszeriparban működőknél 1,6 százalékkal növekedett a hitelállomány

az előző év azonos időszakához képest.

A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya a nemzetgazdaság egészében a korábbi évi 4,7 százalék helyett 4,8 százalékot tett ki 2020 második negyedében. Mivel az élelmiszeripar hitelállománya a nemzetgazdaságénál kisebb arányban bővült, az ágazat részaránya 6,3 százalékról 5,8 százalékra mérséklődött. A két ágazat együttesen a teljes hitelállomány 10,6 százalékát adta.

Mivel a mezőgazdasági társas vállalkozások devizahiteleinek állománya a forinthitelekénél nagyobb mértékben nőtt (előbbi 14,3, utóbbi pedig 10,4 százalékkal), a forintalapú hitelek részaránya az ágazat hitelállományából 85,5 százalékról 85,1 százalékra csökkent, miközben a devizahitelek részesedése 14,5 százalékról 14,9 százalékra emelkedett (15. ábra).

15. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása adott év június 30-án

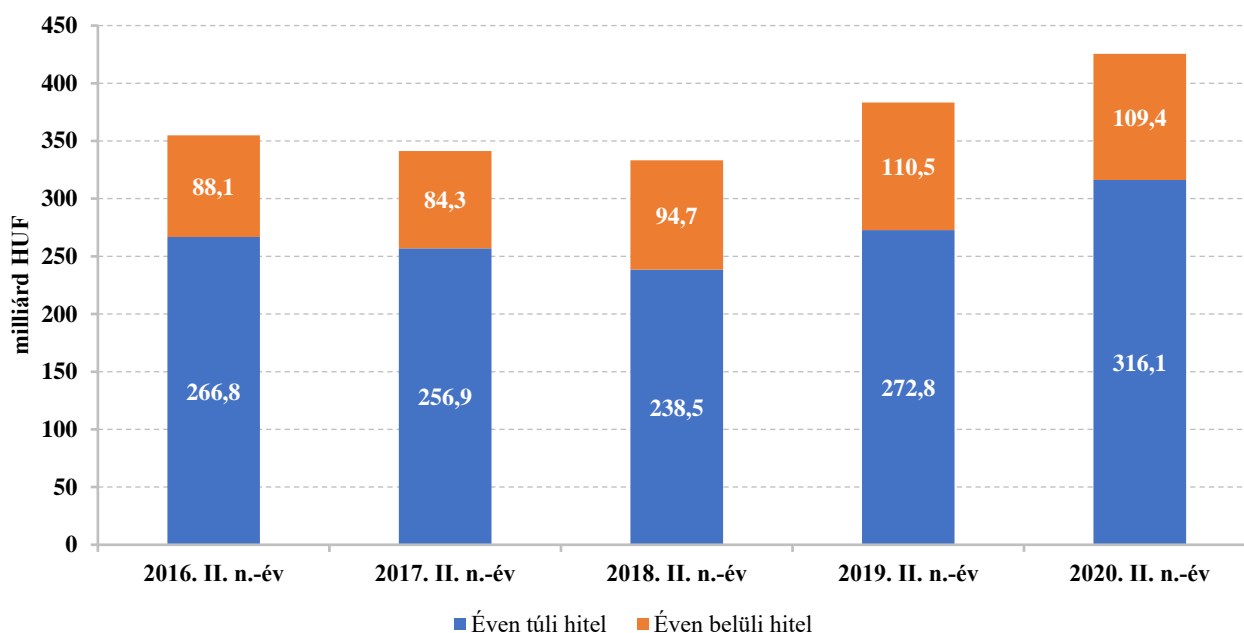

Forrás: MNB-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A mezőgazdasági társas vállalkozások hosszú lejáratú (éven túli) hitelállománya 15,9 százalékkal 316,1 milliárd forintra nőtt, miközben a rövid lejáratú hitelek (éven belüli) állománya érdemben nem változott, mindössze 1,0 százalékkal 109,4 milliárd forintra

mérséklődött egy év alatt (16. ábra). Mindezek eredményeképpen a hosszú lejáratú hitelek részesedése a mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományából 4,4 százalékponttal 74,3 százalékra emelkedett a vizsgált időszakban.

16. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya lejáratil idő szerint adott év június 30-án

Forrás: MNB-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A társas vállalkozások hitelállományáról az Agrárminisztérium is végez adatgyűjtést 2016 I. negyedéve óta, amelynek keretében az agrárfinanszírozásban meghatározó pénzügyi intézetek hitelcél, al- és szakágazati, valamint gazdálkodási forma szerinti részletezettségű adatokat bocsátanak rendelkezésre. Az Agrárminisztérium (AM) adatgyűjtése kismértékben eltér az MNB társas vállalkozások hitelállományát bemutató adatbázisától.⁴

Az AM adatgyűjtése alapján a mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya 2020 második negyedévének végén 10,4 százalékkal haladta meg az előző év azonos időszakos értékét, ezáltal az állomány 412,7 milliárd forintba nőtt (13. táblázat). A hitelösszegekben belül a piaci hitelek értéke 63,4 százalékos arányt képviselt, ami mintegy 4 százalékponttal maradt el az előző év azonos időszakától.

A teljes hitelállomány legnagyobb része, mintegy 40 százaléka az állattenyésztéssel foglalkozó társas vál-

lalkozásokhoz, 37,6 százalék pedig a szántóföldi növénytermesztőkhöz került. A kertészeti ágazat ennél jóval kisebb részesedéssel bírt (8,6 százalék), azon belül is a zöldségtermelés 5,7 százalékos arányt képviselt. Az egyéb ágazatokban tevékenykedők részesedése 14,0 százalékosat jelentett.

A szántóföldi növénytermesztő társas vállalkozások hitelállománya 2,0 százalékkal csökkent, miközben az állattenyésztési ágazaté 11,9 százalékkal emelkedett egy év alatt. Azon belül is a szarvasmarha-ágazat hitelállománya 17,9 százalékkal, a baromfié 14,7 százalékkal bővült, miközben a sertéságazaté 0,1 százalékkal mérséklődött. A kertészeti ágazat hitelállománya több mint kétszeresére nőtt a vizsgált időszakban.

A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományán belül tovább csökkent a devizaalapú hitelek aránya: a korábbi 13,6 százalék helyett csupán 12,7 százalékosat tett ki 2020. június 30-án.

⁴ Az eltérés egyik oka, hogy az AM statisztikája könyv szerinti értéken alapul, míg az MNB bruttó fennálló tőkeösszeghez tartozó záróállományokat használ, amely az ügyféllel szembeni kötelezettségek összege. A különbség másik oka, hogy a külföldi pénzügyi intézetek magyarországi fióktelepei esetében

az AM csak a 100 milliárd forintot meghaladó mérlegfőösszeggel rendelkező fióktelepektől, míg az MNB a 100 milliárd forint alatti mérlegfőösszeggel rendelkezőktől is gyűjt adatot.

13. táblázat: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya hitelcél szerint a kiemelt szakágazatokban 2020 II. negyedévében

milliárd HUF						
Szakágazat	Összesen	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszköz-hitelek	Folyószámla-hitelek	Egyéb éven belüli hitelek	Egyéb hitelek
Szántóföldi növénytermesztés	155,2	73,7	34,6	19,9	18,9	8,2
Állattenyésztés	164,2	70,4	45,5	13,5	23,5	11,4
ebből						
<i>baromfi</i>	51,1	26,6	13,8	2,8	5,4	2,5
<i>sertés</i>	42,1	19,2	8,7	4,3	3,4	6,4
<i>szarvasmarha</i>	64,1	20,6	21,8	5,8	13,8	2,1
Kertészet	35,6	20,2	5,6	4,2	3,0	2,6
ebből						
<i>zöldségtermelés</i>	23,6	13,8	3,9	2,5	1,5	1,9
Egyéb	57,6	24,5	13,6	6,6	7,8	5,1
Összesen	412,7	188,8	99,3	44,1	53,1	27,3

Forrás: AM-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A mezőgazdasági társas vállalkozások számára újonnan folyósított hitelek összege 53,5 milliárd volt a vizsgált időszakban, ami az előző év azonos negyedévit 5,3 milliárd forinttal haladta meg (14. táblázat).

Az újonnan folyósított hitelállomány legnagyobb része (43,1 százalék) a szántóföldi növénytermesztő vállalkozásokhoz került, további jelentős hányadát

(41,6 százalék) pedig az állattenyésztési ágazat szereplői számára folyósították. A kertészeti ágazat részese-dése 3,9 százalékot – azon belül is a zöldségtermelésé 2,9 százalékot –, az egyéb ágazatban tevékenykedőké pedig 11,4 százalékot jelentett.

14. táblázat: A mezőgazdasági társas vállalkozások újonnan folyósított hitelállománya 2020 II. negyedévében, kiemelt hitelcélok szerint

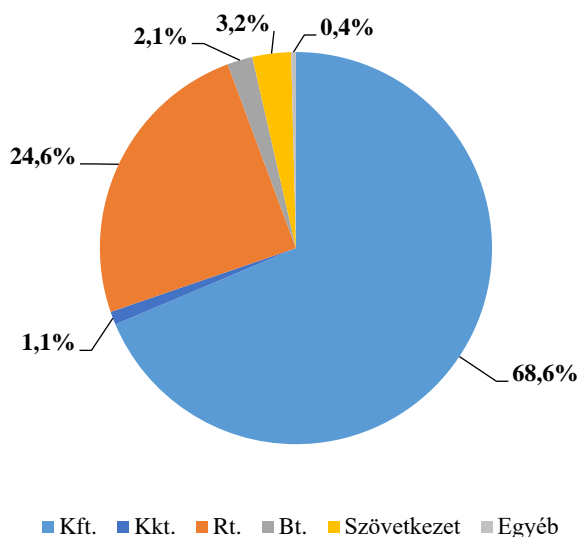
milliárd HUF						
Szakágazat	Összesen	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszköz-hitelek	Folyószámla-hitelek	Egyéb éven belüli hitelek	Egyéb hitelek
Szántóföldi növénytermesztés	23,1	9,5	6,1	2,5	4,2	0,8
Állattenyésztés	22,3	8,7	3,4	2,7	7,3	0,2
ebből						
<i>baromfi</i>	5,6	2,6	1,2	0,4	1,2	0,2
<i>sertés</i>	2,8	0,5	0,4	0,9	0,9	0,0
<i>szarvasmarha</i>	13,5	5,5	1,7	1,3	5,0	0,0
Kertészet	2,1	0,8	0,4	0,5	0,2	0,1
ebből						
<i>zöldségtermelés</i>	1,5	0,7	0,4	0,3	0,1	0,0
Egyéb	6,1	2,0	1,6	0,7	1,1	0,6
Összesen	53,5	21,1	11,5	6,3	12,8	1,7

Forrás: AM-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A gazdálkodási formák szerinti bontást tekintve elmondható, hogy a fennálló hitelállomány túlnyomó többsége (93,3 százalék) továbbra is kft.-khez és rt.-khez került 2020 második negyedévének végén. A szövetkezetek részesedése a korábbi évi 3,5 százalékról

3,2 százalékra mérséklődött a vizsgált időszakban. A bt.-k és a kkt.-k által felvett hitelek együttesen továbbra is alig több mint 3 százalékot jelentettek a teljes hitelállományból (17. ábra).

17. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya gazdálkodási forma szerint 2020 II. negyedévében**

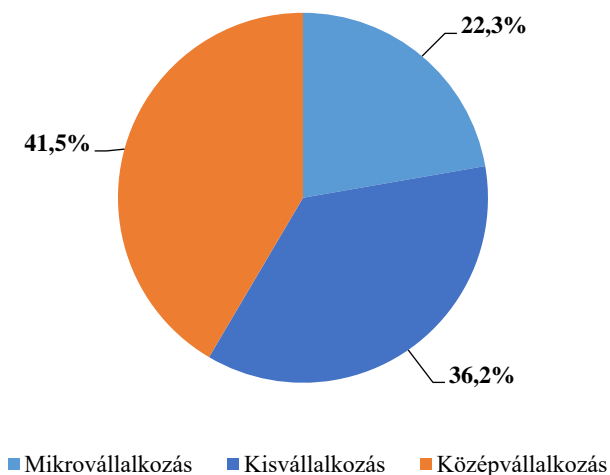

Forrás: AM-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományának 87,5 százaléka, azaz 360,9 milliárd forint mikro-, kis- és középvállalkozásokhoz köthető. Ezen

belül a középvállalkozások hitelállománya volt túlsúlyban (41,5 százalék), miközben a kisvállalkozásoké 36,2 százalékos, a mikrovállalkozásoké pedig 22,3 százalékos arányt képviselt (18. ábra).

18. ábra: **A mezőgazdasági kkv-k hitelállományának megoszlása 2020 II. negyedévében**

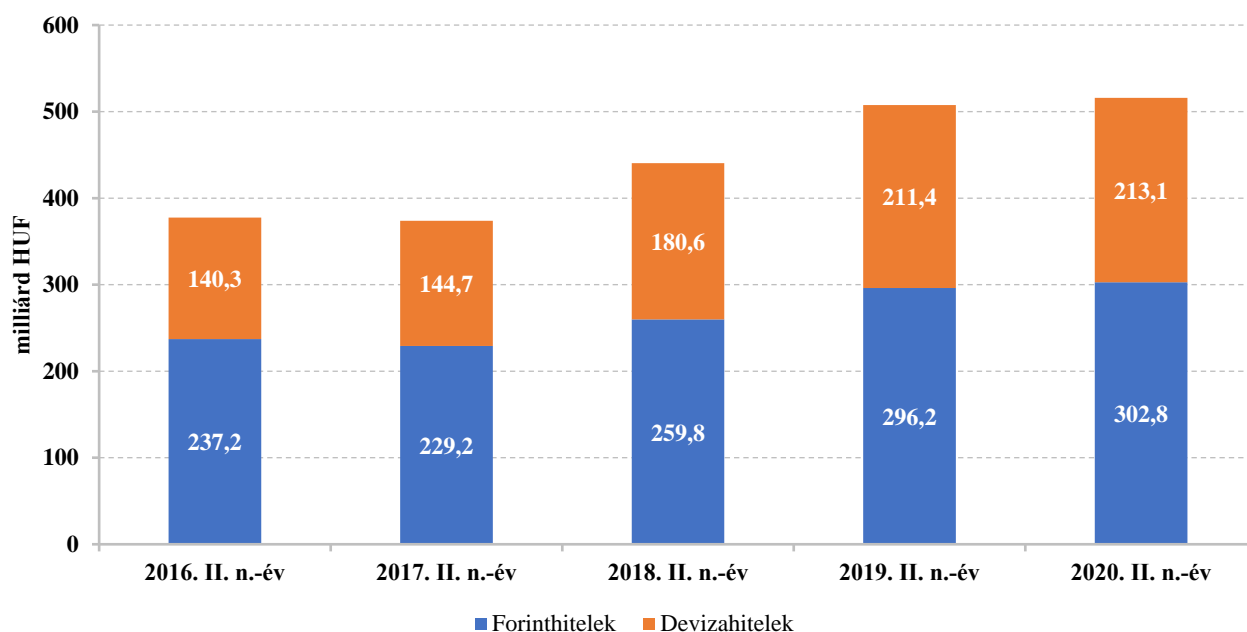

Forrás: AM-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya továbbra is meghaladta a mezőgazdasági társas vállalkozásokét. Mivel ez utóbbi nagyobb mértékben nőtt (+42,2 milliárd forint), mint az élelmiszeriparé (+8,3 milliárd forint), az ágazatok hitelállományának különbsége mérséklődött a korábbi évhez képest. Az eltérés 124,3 milliárd forintról 90,4 milliárd forintra csökkent.

Az élelmiszeripar 515,8 milliárd forintos hitelállományán belül a forintalapú hitelek állománya nőtt legnagyobb mértékben, 6,6 milliárd forinttal 302,8 milliárd forintra. A devizahitelek állománya szintén emelkedett, 1,7 milliárd forinttal 213,1 milliárd forintra bővült (19. ábra). Mindezek eredményeképpen a forinthitelek aránya kismértékben emelkedett, 58,4 százalékról 58,7 százalékra nőtt egy év alatt.

19. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások teljes hitelállománya forrás szerint adott év június 30-án

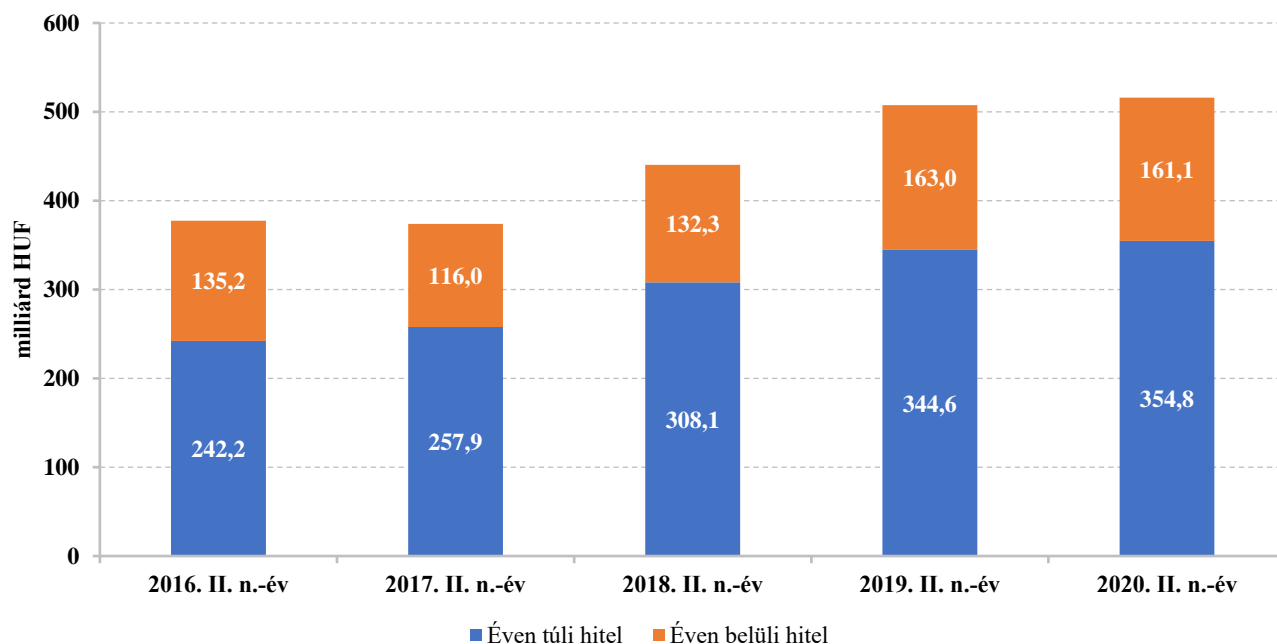
Forrás: MNB-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az élelmiszeripari társas vállalkozásoknál az éven túli hitelek állománya tovább növekedett, 10,2 milliárd forinttal 354,8 milliárd forintra nőtt (20. ábra). Az éven belüli hitelek állománya a hosszú lejáratú hitelekével ellentétben csökkent, 1,9 milliárd forinttal 161,1 milliárd

forintra mérséklődött.

Mindezek eredményeképpen a hosszú lejáratú hitelek részesedése a teljes hitelállományból 0,9 százalékponttal 68,8 százalékra emelkedett, miközben a rövid lejáratúaké 31,2 százalékra esett vissza.

20. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások teljes hitelállománya lejáratí idő szerint adott év június 30-án

Forrás: MNB-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az Agrárminisztérium adatgyűjtése alapján az élelmiszeriparban tevékenykedő társas vállalkozások hitelállománya 525,0 milliárd forintot tett ki 2020 második negyedévének végén, amely az előző év azonos időszaki értékéhez képest 18,9 milliárd forinttal nagyobb összegnek felelt meg. Ezen belül a hosszú lejáratú forgóeszközhitel állománya emelkedett legnagyobb mértékben, 31,1 százalékkal, miközben az egyéb hitelek értéke 23,1 százalékkal, az egyéb éven belülieké pedig 3,5 százalékkal haladta meg az előző évit. A folyószámlahitelek és a beruházási hitelek értéke ezzel ellentétben csökkent, előbbi 9,8 százalékkal, utóbbi pedig 9,0 százalékkal mérséklődött (15. táblázat).

A piaci hitelek részesedése a teljes hitelállományból mintegy 65 százalék volt, ezáltal az értéke 341,8 milliárd forintot jelentett 2020 második negyedévében.

A hitelállomány legnagyobb hányada, 32,5 százaléka továbbra is az egyéb élelmiszeripar szakágazatok vállalkozásaihoz volt köthető. Az egyéb gyümölcs-,

zöldségfeldolgozás, -tartósítás szakágazatba érkezett a teljes ágazati társas hitelállomány 13,0 százaléka, a húsfeldolgozás, tartósítás szakágazatba pedig további 11,7 százaléka. A baromfihús feldolgozása, tartósítása, a malomipari termék gyártása, illetve a haszonállat-eledel gyártása szakágazatok részesedése egyaránt 5 százalékot meghaladó, de 10 százalékot el nem érő mértékű volt.

A szőlőbor termelése szakágazat a 2020. évtől külön soron szerepel az Agrárminisztérium adatgyűjtésében, amely szegmens az élelmiszeripar társas vállalkozásainak hitelállományában 4,2 százalékos részesedéssel bírt a második negyedév végén.

Jelentős bővülés a haszonállat-eledel gyártása, valamint az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás szakágazatoknál volt megfigyelhető, előbbi értéke 13,9, utóbbié pedig 9,9 milliárd forinttal emelkedett.

15. táblázat: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya hitelcél szerint a kiemelt szakágazatokban 2020 II. negyedévében**

milliárd HUF

Szakágazat	Összesen	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszközhitel- lek	Folyószámla- hitelek	Egyéb éven belüli hitelek	Egyéb hitelek
Összesen	525,0	186,3	116,8	66,8	79,6	75,5
Húsfeldolgozás, -tartósítás	61,5	35,9	5,5	6,4	10,8	2,9
Baromfihús feldolgozása, tartósítása	48,1	16,8	16,9	4,2	3,8	6,3
Hús-, baromfihús-készítmény gyártása	7,2	5,7	0,4	0,3	0,3	0,5
Gyümölcs-, zöldséglé gyártása	2,4	0,4	0,8	0,3	0,8	0,0
Egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás	68,4	9,0	22,9	3,0	21,6	11,8
Olaj gyártása	24,3	7,6	0,8	9,8	0,9	5,2
Tejtermék gyártása	20,8	9,9	4,1	3,2	2,7	0,9
Malomipari termék gyártása	32,1	4,1	4,1	10,8	10,2	3,0
Kenyér, friss pékáru gyártása	15,5	5,8	2,3	2,9	3,4	1,1
Tésztafélék gyártása	13,8	3,8	1,8	5,2	0,2	2,7
Tartósított lisztesáru gyártása	3,3	1,4	0,4	0,4	0,6	0,5
Haszonállat-eledel gyártása	31,7	3,3	5,3	0,3	6,1	16,6
Hobbiállat-eledel gyártása	3,3	1,4	1,2	0,1	0,4	0,3
Szőlőbor termelése	22,2	5,9	4,9	4,1	3,9	3,5
Egyéb élelmiszeripar	170,5	75,2	45,4	15,9	13,9	20,2

Forrás: AM-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az élelmiszeripari társas vállalkozások számára 2020 második negyedévében újonnan folyósított hitelek értéke 48,3 milliárd forintot tett ki, ami az előző év azonos negyedévit 3,8 milliárd forinttal múlta alul. Az újonnan folyósított hitelállományból a piaci hitelek 34,7 milliárd forintos értéke 71,8 százalékos részesedésnek felelt meg (16. táblázat).

Az újonnan folyósított hitelek több mint egynegyede

(25,4 százaléka) az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás szakágazat tevékenységét szolgálta, emellett az egyéb élelmiszeripar szakágazatba került az újonnan folyósított hitelállomány 17,5 százaléka, a húsfeldolgozás, -tartósítás szakágazatba 11,7 százaléka, valamint a haszonállat-eledel gyártása szakágazatba további 10,9 százaléka.

16. táblázat: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások újonnan folyósított hitelállománya hitelcél szerint a kiemelt szakágazatokban 2020 II. negyedévében**

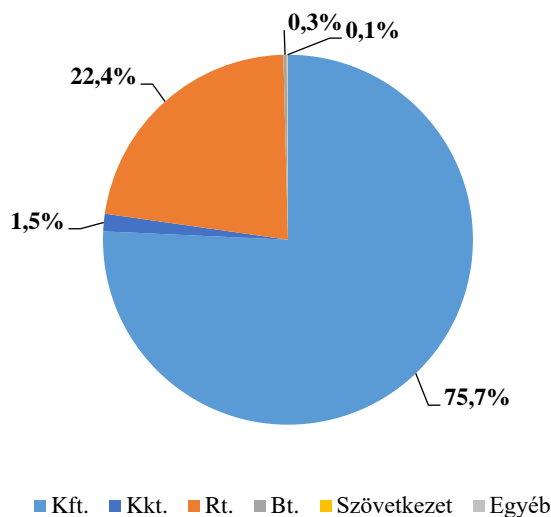
milliárd HUF						
Szakágazat	Összesen	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszközhitel- lek	Folyószámla- hitelek	Egyéb éven belüli hitelek	Egyéb hitelek
Összesen	48,3	8,1	11,5	4,2	22,5	2,0
Húsfeldolgozás, -tartósítás	5,7	0,8	0,1	0,4	4,4	0,0
Baromfihús feldolgozása, tartósítása	2,2	0,1	0,3	0,4	1,4	0,0
Hús-, baromfihús-készítmény gyártása	0,3	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Gyümölcs-, zöldséglé gyártása	1,0	0,0	0,6	0,1	0,2	0,0
Egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás	12,3	0,6	4,9	0,2	6,5	0,0
Olaj gyártása	4,2	2,5	0,0	0,1	0,5	1,0
Tejtermék gyártása	2,9	0,3	0,0	0,1	2,1	0,4
Malomipari termék gyártása	2,0	0,2	0,7	0,5	0,4	0,2
Kenyér, friss pékáru gyártása	0,5	0,1	0,1	0,3	0,0	0,0
Tésztafélék gyártása	0,2	0,2	0,0	0,0	0,1	0,0
Tartósított lisztesáru gyártása	0,6	0,0	0,0	0,2	0,4	0,0
Haszonállat-eledel gyártása	5,2	1,6	0,9	0,0	2,7	0,1
Hobbyállat-eledel gyártása	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
Szőlőbor termelése	2,7	0,2	1,2	0,7	0,4	0,1
Egyéb élelmiszeripar	8,5	1,3	2,6	1,2	3,3	0,1

Forrás: AM-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az élelmiszeripari társas vállalkozásoknál is a kft.-k és rt.-k fennálló hitelállománya a legjelentősebb, részese-désük együttesen 98,1 százalék volt 2020. június 30-án.

Legkisebb hitelállománnyal a szövetkezetek és a betéti társaságok rendelkeztek (21. ábra).

21. ábra: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya gazdálkodási formák szerint 2020 II. negyedévében**

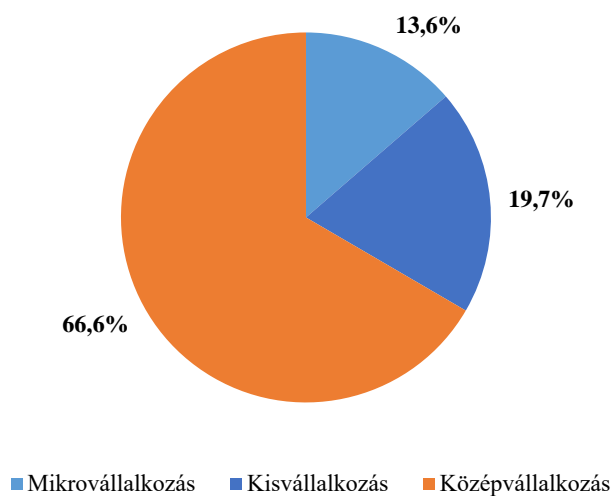
Forrás: AM-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az élelmiszeripari társas vállalkozások esetében a mikro-, kis- és középvállalkozások hitelállományának aránya a teljes állományból 47,2 százalékot képviselt, amely 248,1 milliárd forintnak felelt meg.

A mezőgazdasághoz hasonlóan az élelmiszeripar-

nál is a középvállalkozások domináltak: a kkv-k hitelállományának kétharmadát adták, emellett a kisvállalkozások részesedése megközelítette a 20 százalékot, a mikrovállalkozásoké pedig 13,6 százalékot tett ki a második negyedévben (22. ábra).

22. ábra: **Az élelmiszeripari kkv-k hitelállományának megoszlása 2020 II. negyedévében**

Forrás: AM-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Kedvezményes finanszírozás változása a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban a Covid-19-járvánnyal összefüggésben

A kedvezményes finanszírozású konstrukciók célja elsősorban az, hogy fejlesztési, kitörési esélyt adjanak az átlag alatti jövedelmezőségű mezőgazdasági ágazatoknak (elsősorban az állattenyésztési és egyes kertészeti ágazatoknak) olyan hitelek segítségével, amelyek alacsony kamata a mezőgazdaság és az élelmiszeripar esetében is biztosítja a beruházások megtérülését, továbbá hosszú távú forgótőkét nyújtsanak a tőkehiányos ágazatnak. Az Agrárminisztérium az ágazatok kedvezményes finanszírozását alapvetően az MFB Zrt. által működtetett kedvezményes hitelkonstrukciókkal, valamint a költségvetési kamat- és/vagy kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programokkal igyekszik biztosítani, amelyeket a Növekedési Hitelprogram különböző szakaszai is kiegészítettek.

A pandémia negatív gazdasági hatásainak tompítása, valamint a hitelpiaci zavarok elkerülése érdekében számos hitel-, tőke- és garanciaprogram, valamint különböző intézkedések kerültek bevezetésre, amelyek a következők:

MFB Zrt. gazdaságélénkítő programjai (a programokról részletesebb leírás az MFB-hitelprogramok alfejezetben)

- meglévő hitelprogramok (MFB Agrár, TÉSZ, valamint Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020) feltételeinek kedvezőbbé tétele
- hitel-, tőke- és garanciaprogramok elindítása
  - MFB Krízis Hitel
  - MFB Versenyképességi Hitelprogram
  - KKV Technológia Hitelprogram
  - KKV Mentő Tőkeprogram
  - Startup Mentő Tőkeprogram
  - Krízis Tőkeprogram I.
  - Krízis Tőkeprogram II.
  - az MFB és az MFB Csoporthoz tartozó Garantiqa Hitelgarancia Zrt. által kidolgozásra került Garantiqa Krízis Garanciaprogram
  - MFB Vis Maior Garanciaprogram

EXIM kárenyhítő programjai (a programokról részletesebb leírás a Kedvezményes EXIM-konstrukciók alfejezetben)

- EXIM Kárenyhítő Hitelprogram 2020

- EXIM Kárenyhítő Hitelfedezeti Program 2020
- EXIM Kárenyhítő Hitelbiztosítási Program 2020

KAVOSZ Zrt. intézkedései (az intézkedésekről részletesebb leírás az Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel alfejezetben)

- Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel igénybevételi szabályainak módosítása

MNB által eszközölt intézkedések (az intézkedésekről részletesebb leírás a Növekedési Hitelprogram alfejezetben)

- 2020. április 20-án elindult az NHP Hajrá hitelkonstrukció
- június elején kibővítésre kerültek az NHP Hajrá konstrukció keretében felvett források felhasználási lehetőségei

AVHGA által elindított programok (a programról részletesebb leírás a Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban alfejezetben)

- AVHGA Krízis Agrárgarancia Program

Egyéb intézkedések

- **Nemzeti Élelmiszergazdasági Válságkezelő Program**, amely az AM által a gazdaságvédelmi akcióterv részeként került kidolgozásra
- a már meglévő hiteleknél a vállalkozások válsághelyzet miatti támogatása érdekében 9 hónapos **vállalati hitelmoratórium** bevezetése a hitelek törlesztésénél
- **áfa-visszatérítés** idejének 75 napról 30 napra történő csökkentése, amely az adózási előéletük alapján megbízható cégek esetében 30 napról 20 napra rövidülhet
- az éves beszámoló, valamint a kapcsolódó **társaságiadó-bevallás és az adóbefizetés** határidejének május 31-ről szeptember 30-ra történő meghosszabbítása
- 2020. márciustól júniusig a különösen veszélyeztetett ágazatokban dolgozók számára csaknem teljes egyéni járulékmentesség biztosítása, továbbá a munkáltató mentesítése a foglalkoztatáshoz kapcsolódó közterhek megfizetése alól

MFB-hitelprogramok

Az MFB Zrt. által működtetett agrárfinanszírozási programok közös eleme a szektorális irányultság, amelynek alapján biztosított, hogy a program forrásait csak a megcélzott hitelfelvevői kör veheti igénybe a feltételrendszerben meghatározott célra, továbbá az MFB Zrt. által felszámított kedvezményes kamat a hitelprogramok esetében a bevont devizaforrások és a forint piaci kamatszintjének különbözetén alapszik. A hitelprogramok forinthitelre devizakamatot számítanak fel, és amennyiben az MFB Zrt.-nek ebből vesztesége származik, a központi költségvetés egy árfolyamgarancia-megállapodás alapján a bank számára megtéríti ezeket a veszteségeket.

Az MFB Zrt.⁵ és az AM által indított hitelprogramok keretében – 15 milliárd forintos keretösszegű **MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020**, 8 milliárd forintos keretösszegű **MFB TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram 2020**, 6 milliárd forintos keretösszegű **MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020**⁶ – a koronavírus-járvány miatti nehézségek okán kedvezőbb feltételekkel igényelhetnek forrást a gazdálkodók. A hitelprogramokhoz kapcsolódóan a termelők a hitelek teljes futamidejére 100 százalékos mértékű kamattámogatásban, kezességi díjtámogatásban, valamint a hitelek megkötésével és fenntartásával kapcsolatos költségekre vonatkozó 100 százalékos mértékű költségtámogatásban részesülhetnek.

Az MFB Csoport közel 1500 milliárd forinttal segíti a **gazdaság újraindítását** egy összehangolt hitel-, tőke- és garanciaprogrammal. Ebből három hazai és európai uniós forrású hitelprogramon keresztül összesen 439 milliárd forint keretösszegig biztosítanak hitelezési forrást a vállalkozások számára, négy új tőkeprogramot hirdettek meg összesen 371 milliárd forint keretösszeggel, valamint a Garantiqa Hitelgarancia Zrt.-vel együttműködve minden eddiginél magasabb összegű, 500 milliárd forintos hitelgarancia-programot indítottak.⁷

Az **MFB Krízis Hitel** célja a Covid-19-krízishelyzetből fakadó gazdasági hatások, veszteségek csökkentése. A hitelprogram keretében 180 milliárd forint áll rendelkezésre a mikro- és kisvállalkozások számára, amely többek között általános beruházási célokra, forgóeszközre és likviditásfinanszírozásra fordítható. A hitel kamata fix

2,5 százalék, a felvehető összeg pedig 1 millió forinttól 150 millió forintig terjed.

Az **MFB Versenyképességi Hitelprogram** célja a mikro-, kis-, közép- és nagyvállalkozások versenyképességének növelése, hosszú távú finanszírozásuk biztosítása, tőkeszerkezetük, likviditási helyzetük kiszámíthatóvá tétele, hitelképességük növelése, a korszerű termék- és szolgáltatásfejlesztési képességük javítása, illetve megteremtése, így különösen a meglévő kapacitások bővítésének, új kapacitások kiépítésének, valamint akvizícióhoz kapcsolódóan befektetett pénzügyi eszköz vásárlásának finanszírozása. A hitelprogram 150 milliárd forintos keretösszeggel került meghirdetésre. A program 1–10 milliárd forint értékben biztosít hitelösszeget beruházásra, forgóeszköz-finanszírozásra, hitelkiváltásra és részesedésvásárlás finanszírozására.

A **KKV Technológia Hitelprogram** célja „A” hitelcél esetén a mikro-, kis- és középvállalkozások technológiai korszerűsítésének előmozdítása, különös tekintettel a korszerű termék- és szolgáltatásfejlesztési képesség megteremtésére, a korszerű termék- és szolgáltatásfejlesztési képesség bővítésére. A rendelkezésre álló keretösszeg 118,7 milliárd forint. A Hitelprogram célja „B” hitelcél esetén, hogy támogassa a mikro-, kis- és középvállalkozások zavartalan likvid működését az ehhez szükséges készletbeszerzések és működési költségek finanszírozása által, meghatározott elszámolható költségek mentén. A hitelprogram ezen célkitűzésére 111,4 milliárd forint keretösszeg áll rendelkezésre. A felvehető kölcsön összege „A” hitelcél esetén legalább 1, legfeljebb 150 millió forint, „B” hitelcél esetén pedig legfeljebb 300 millió forint.

Az MFB tőkeprogramjai között szerepel a **KKV Mentő Tőkeprogram**, amely a válság miatt bajba jutott vállalkozásoknak biztosít gyors finanszírozási segítséget. A programra 41 milliárd forint hazai forrás áll rendelkezésre, melynek keretében az igényelhető finanszírozás 50–250 millió forint befektetési összeg. A **Startup Mentő Tőkeprogram** a korábban már tőkebefektetésben részesült startupok számára érhető el. A programra 30 milliárd forint keretösszeg került elküldetésre hazai forrásból. A Krízis Tőkeprogram I. célja a tőkeági finanszírozás, mely likviditáshoz juttatja a pénzügyi gondokkal küzdő cégeket, itthoni és külföldi felvásárlások esetén támogatja a hazai kézben maradást,

⁵ Az elmúlt években a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások számára elérhető programokról (közvetlenül vagy közvetve az agráriumhoz kapcsolódva) bővebb információ a Pénzügyi Hírlevél korábbi számaiban található.

⁶ Az MFB Forgóeszköz hitelprogramjairól részletesebb információ olvasható a Pénzügyi Hírlevél 2020. 2. számában.

⁷ Forrás: www.mfb.hu.

illetve fejlesztésekhez, beruházásokhoz biztosít forrást 500 millió, de legfeljebb 15 milliárd forint értékben. A programra rendelkezésre álló hazai forrás összege 150 milliárd forint.

A Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében a Kormány 1170/2020. (IV. 21.) Korm. határozata alapján a koronavírus-világjárvány mikro-, kis- és középvállalkozásokra, valamint nagyvállalatokra gyakorolt gazdasági hatásainak mérséklése érdekében a Garantiqa Hitelgarancia Zrt. által kidolgozásra került a Garantiqa **Krízis Garanciaprogram**. A program egyedi feltételrendszerrel és magasabb, legfeljebb 90 százalékos mértékű kezességvállalással vehető igénybe. Az új programban a maximális kezességvállalás mértéke elérheti az 5 milliárd forintot, fontos ugyanakkor, hogy a program keretében igénybe vett hitelek maximális összege nem haladhatja meg a vállalat által 2019-ben kifizetett éves bérköltség és járulékok költségének kétszeresét, vagy a 2019-es árbevételük 25 százalékát.

A Krízis Garanciaprogramon túl az **MFB Vis Maior**

Garanciaprogram biztosít a kis-, közép- és nagyvállalatok éven túli hiteleihez garanciát.⁸

A mezőgazdasági és élelmiszeripari ágazat vállalkozásaihoz kihelyezett kedvezményes hitelek fennálló állománya 2020. június 30-án 91,3 milliárd forintot tett ki, amely összeg 11,2 százalékkal maradt el az előző évitől. A két ágazat közül a mezőgazdaságban volt megfigyelhető állománycsökkenés (-14,5 százalék), miközben az élelmiszeripar MFB hitelprogramhoz köthető kedvezményes hitelállománya 16,1 százalékkal nőtt. Mindezek eredményeképpen a mezőgazdaság kedvezményes hitelállományból való részesedése 89,2 százalékról 85,8 százalékra csökkent, az élelmiszeripar részaránya 10,8 százalékról 14,2 százalékra emelkedett.

A mezőgazdaság kedvezményes hitelállományából a szántóföldi növénytermesztők részesedése volt kiemelkedő, 71,2 százalék, emellett az állattenyésztéssel foglalkozók 12,3 százalékot, a kertészeti ágazatban tevékenykedők pedig 11,0 százalékot tudhattak magukénak a hitelállomány egészéből (17. táblázat).

17. táblázat: **Az MFB-hitelek fennálló állománya a mezőgazdaságban, 2020. június 30.**

	milliárd HUF				
Megnevezés	Szántóföldi	Kertészet	Állattenyésztés	Egyéb	Összesen
Egyéni gazdaságok			0,0		0,0
Társas vállalkozások	55,8	8,6	9,6	4,3	78,3
ebből					
<i>Mikrovállalkozás</i>	50,7	8,6	9,3	4,2	72,8
<i>Kisvállalkozás</i>	1,1	0,0	0,3	0,2	1,6
<i>Középvállalkozás</i>	2,8		0,0		2,8
<i>Nagyvállalkozás</i>	1,1				1,1
Összesen	55,8	8,6	9,6	4,4	78,4

Forrás: MFB-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az élelmiszeripari vállalkozások fennálló MFB-hiteleinek értéke 16,1 százalékkal 12,9 milliárd forintra nőtt. A hitelállományon belül a legnagyobb arányban a kis- és nagyvállalkozások hitelállománya bővült, amely egyaránt 0,7 milliárd forintos növekedésnek felelt meg. Az

élelmiszeripar kedvezményes MFB-hitelállományában továbbra is a mikrovállalkozások részesedése dominált, amely meghaladta az 50 százalékot. A kisvállalkozások tudhatták magukénak a társas vállalkozások hiteleinek 17,1 százalékát, a nagyvállalkozások 16,6 százalékát, a középvállalkozások pedig 9,6 százalékát (18. táblázat).

⁸ Forrás: www.mfb.hu.

18. táblázat: **Az MFB-hitelek fennálló állománya az élelmiszeriparban, 2020. június 30.**

milliárd HUF

Megnevezés	Hitelek értéke
Egyéni gazdaságok	
Társas vállalkozások	11,9
ebből	
<i>Mikrovállalkozás</i>	6,8
<i>Kisvállalkozás</i>	2,0
<i>Középvállalkozás</i>	1,2
<i>Nagyvállalkozás</i>	2,0
Nem ismert*	1,0
Összesen	12,9

Megjegyzés: A csillaggal jelölt kategória tartalma: nem besorolható, nem ismert, felszámolás miatt nem besorolható és nonprofit vállalkozások.
 Forrás: MFB-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az MFB Zrt. különböző agráriumot célzó hitelprogramjai keretében befogadott és jóváhagyott, valamint a kihelyezett állományok adatait a 22. és 23. táblázat tartalmazza, amelyek közül kiemelés érdemel a Földvásárlási Hitelprogram, amely fennálló állománya 74,7 milliárd forint volt 2020. június 30-án.

Kedvezményes EXIM-konstrukciók

A Magyar Export-Import Bank Zrt. (Eximbank) és a Magyar Exporthitel Biztosító Zrt. (MEHIB) célja, hogy a magyar exportőrök számára hatékony finanszírozási és biztosítási konstrukciókat szolgáltatson. Az integrált keretek között működő bank és biztosító feladatát közös szervezetben és megjelenéssel, EXIM elnevezéssel végzi. Az EXIM arra törekszik, hogy lefedje az exporttevékenység teljes vertikumát a beszerzéstől a termelésen át az értékesítési folyamat támogatásáig. Az Eximbank export-előfinanszírozó termékeivel az exportteljesítést megelőző időszakra nyújt finanszírozást közvetlenül az exportőrök részére, illetve közvetett módon, hitelintézeteken keresztül refinanszírozási hitel formájában. Az export-utófinanszírozás az exportteljesítést követő időszakot jelenti, lehetőséget teremtve az exportőrnek, hogy a vevője részére halasztott fizetési feltételeket biztosíthasson, miközben a teljesítést követően azonnal hozzájut annak ellenértékéhez.

Az Eximbank a koronavírus-járvány okozta válsághelyzet megszüntetésére létrehozta az **EXIM Kár-**

enyhítő Programcsomagot az exportáló, a nekik beszállító, továbbá az exportra készülő vállalkozások számára. A programcsomag három pillérből áll. Az **EXIM Kárenyhítő Hitelprogram 2020** kedvezményes, fix kamattal kínál forgóeszközhitelt legfeljebb 3, valamint beruházási célú hitelt maximum 6 évre. A **Hitelfedezeti Program 2020** legfeljebb 3 éves futamidejű forgóeszközhitel és legfeljebb 6 éves futamidejű beruházási hitelfelvétel esetén államilag garantált készfizető kezességet nyújt hitelfedezetként. A **Hitelbiztosítási Program 2020** célja az exportvevőkkel szembeni rövid lejáratú vevőkövetelések biztosítása, megvédve ezzel a magyar exportőröket a külföldi vevő nemfizetési kockázatától.

Az Eximbank által az agrárvállalkozások részére nyújtott exportösztönző hitelek értéke 1,6 százalékkal csökkent, ezáltal az állomány értéke 138,9 milliárd forintról 136,7 milliárd forintra mérséklődött egy év alatt.

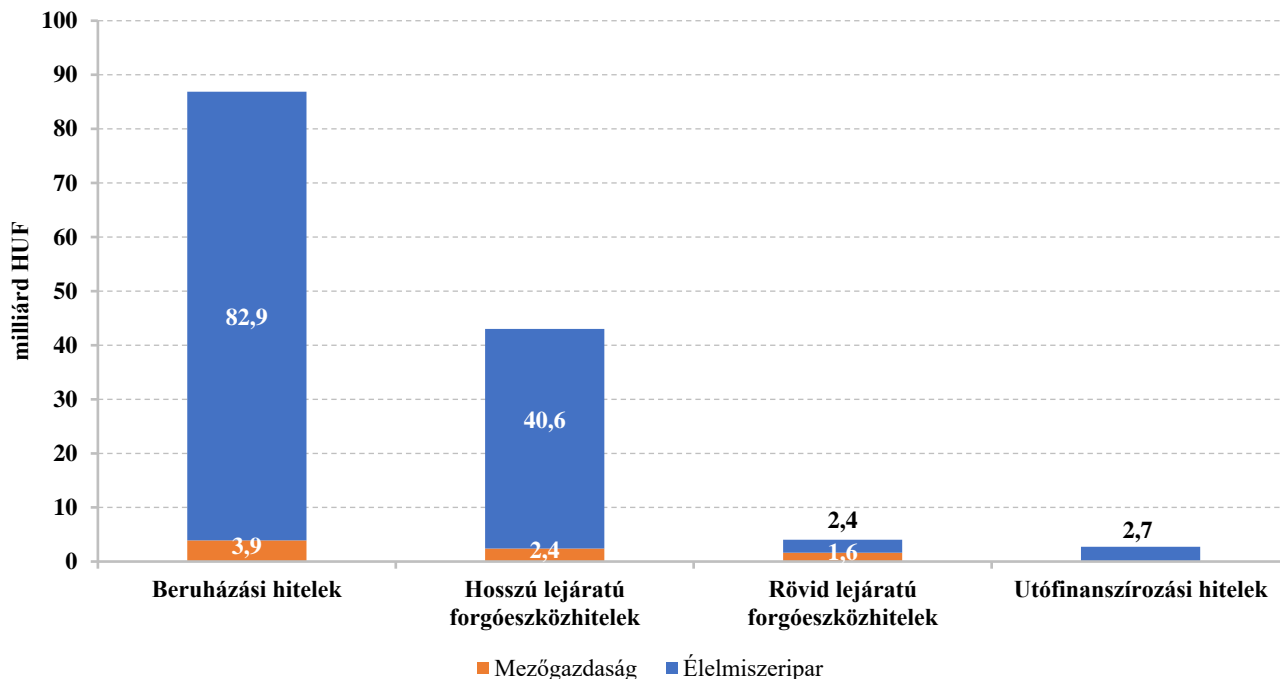
Az Eximbank által biztosított kedvezményes hitelek túlnyomó többsége továbbra is az élelmiszeripar finanszírozását szolgálta, összesen 128,7 milliárd forint értékben. A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya 8,0 milliárd forintot tett ki a vizsgált időszakban.

A fennálló hitelállományon belül az export-előfinanszírozási hitel továbbra is 98 százalékos arányt képviselt. Ezen belül is a beruházási hitelek voltak túlsúlyban (86,9 milliárd forint, 64,9 százalék), miköz-

ben a hosszú lejáratú forgóeszközhitel (43,0 milliárd forint) aránya 32,1 százalékos, a rövid lejáratúaké

(4,0 milliárd forint) pedig 3,0 százalékos részesedést jelentett (23. ábra).

23. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban lejárat és ágazat szerint 2020. június 30-án

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

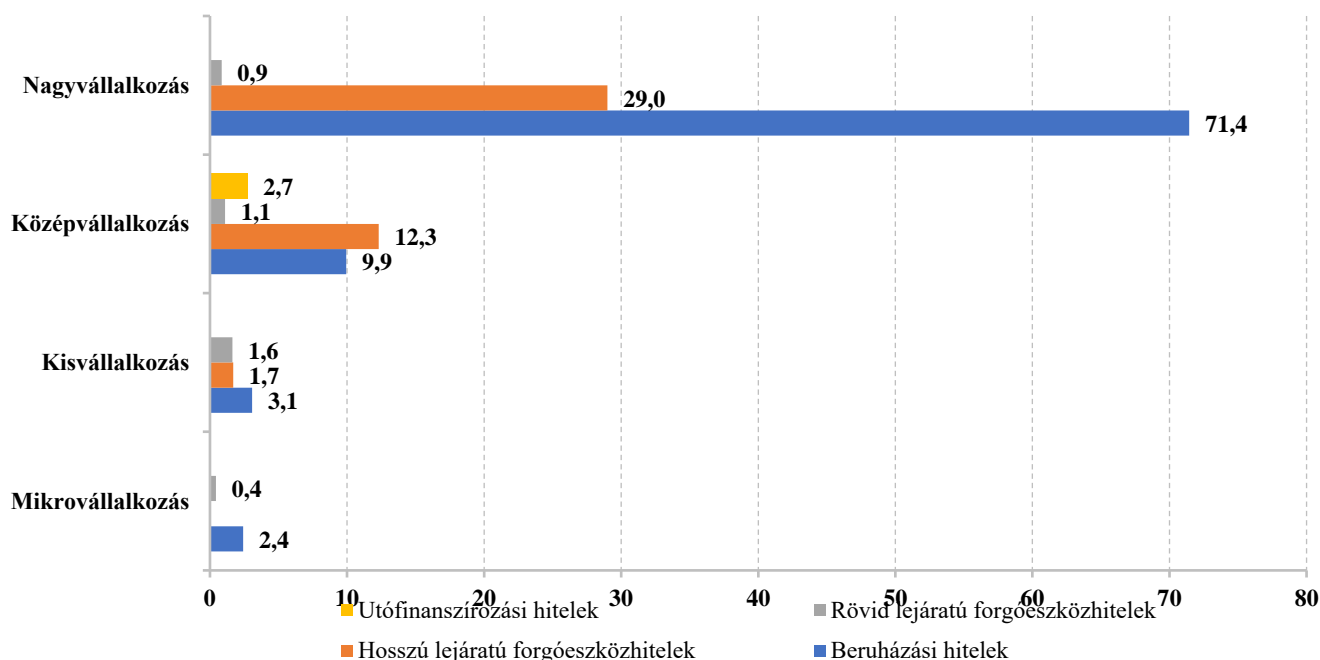
Az EXIM exportösztönző hiteleinek túlnyomó többségét (93,2 százalékát) továbbra is a nagy- és közép vállalkozások vették igénybe, ami együttesen 127,4 milliárd forintot jelentett.

A nagyvállalkozások exportösztönző hitelein belül 2020 második negyedévében is a beruházási hitelek domináltak, amelyet a hosszú lejáratú forgóeszközhitel követek (24. ábra). A közép vállalkozásoknál

szintén a hosszú lejáratú hitelek voltak túlsúlyban, amelyen belül a hosszú lejáratú forgóeszközhitel aránya (47,2 százalék) meghaladta a beruházási hitelekét (38,1 százalék). A mikro- és kisvállalkozásoknál szintén az éven túli hitelek domináltak, a rövid lejáratú forgóeszközhitel aránya előbbi esetében 15,2 százalékot, utóbbinál pedig 25,6 százalékot tett ki a hitelállomány egészéből.

24. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban lejárat és méret szerint 2020. június 30-án

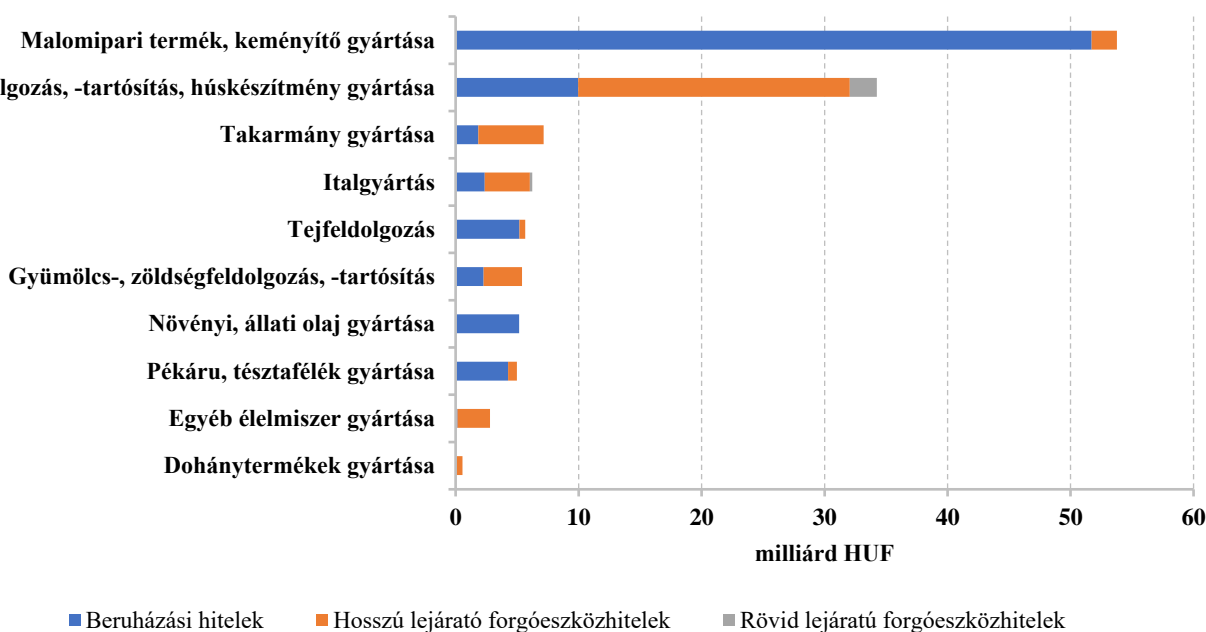

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az exportösztönző hitelek tekintetében a malomipari termék, keményítő gyártása, valamint a húsfeldolgozással foglalkozó alágazat érdemel kiemelt figyelmet, amely szegmensek együttesen az élelmiszeripar exportösztönző hiteleinek 68,4 százalékát tudhatták magukénak. Ez az

arány az előző év azonos időszakában 2,7 százalékponttal volt kisebb. A szegmensek közül a malomipari termék, keményítő gyártása alágazat önmagában az összes felvett hitelből 41,8 százalékot képviselt. A többi al- és szakágazat hiteleinek értéke együttesen 40,7 milliárd forint volt a vizsgált időszakban (25. ábra).

25. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya az élelmiszeriparban lejárat és szakágazatok szerint 2020. június 30-án

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel

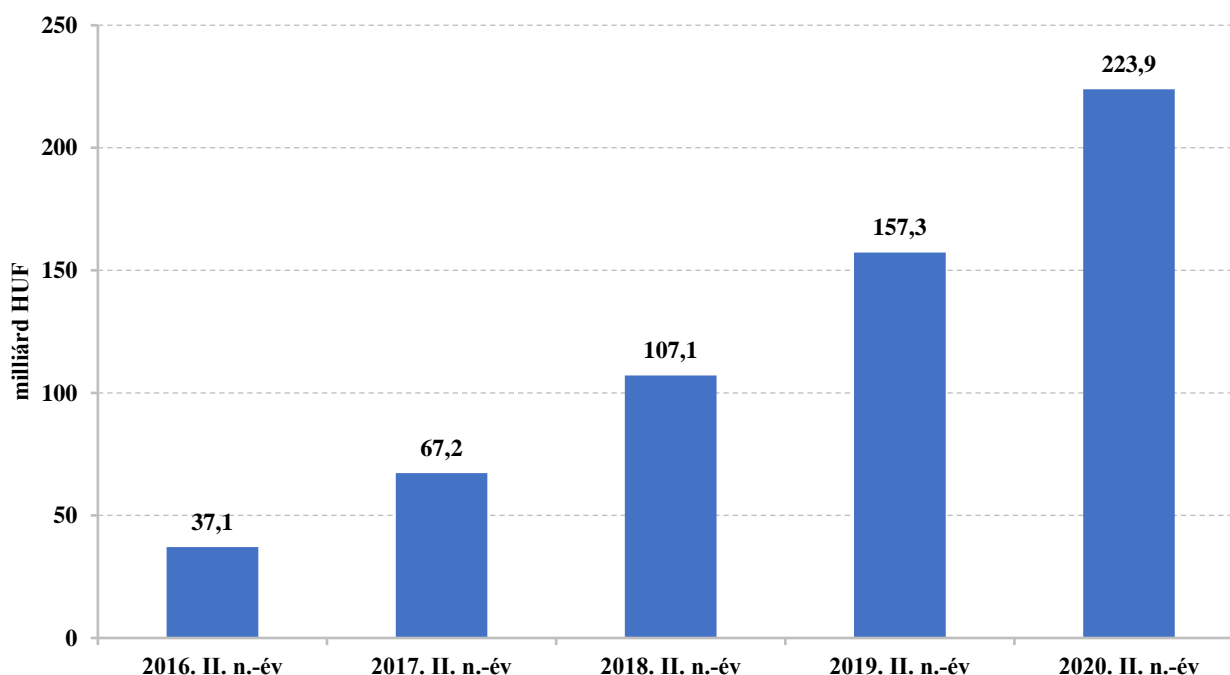
A magyar agrárium rövid távú finanszírozásának stabilabbá tételét is szolgálja a Széchenyi Kártya Program, amely 2011-től érhető el az agrárvállalkozások számára.⁹

A koronavírus-járvány miatti gazdasági nehézségek és az annak kapcsán felmerülő finanszírozási igények kezelésére 2020. május 15-től változtak az Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel igénybevételének szabályai (14/2020. (IV. 10.) AM rendelet). A szerződéses összeg a korábbi legfeljebb százmillió forintról kétszázmillió forintra emelkedett, amihez csekély összegű támogatás vehető igénybe a kamatra, a kezelési költségre, valamint a kezességi díjra és költségekre. Vagyis lényegében ingyenessé vált ez a finanszírozási

forma. A kiemelt támogatások a 2020. év végéig hatályba lépett ASZK-hitelügyletekre vehetők igénybe. A támogatható tevékenységek: elsődleges mezőgazdasági termelés, halgazdálkodás, mezőgazdasági termékek feldolgozása, mezőgazdasági termékek forgalmazása, erdőgazdálkodás, illetve vadgazdálkodás. A hitelkeret futamideje 1, 2 vagy 3 év lehet. A hitel ingatlanfedezet nélkül is igényelhető, gyors és egyszerűsített hitelbírálat mellett.

A mezőgazdasági és az élelmiszeripari vállalkozások ASZK Folyószámlahitel keretein belül benyújtott hiteligénye tovább nőtt, a szerződések száma 32,0 százalékkal 20 206 darabra, a leszerződött összeg 42,3 százalékkal 223,9 milliárd forintra emelkedett az előző év azonos időszakához képest. Az ASZK-hitelállomány népszerűségét mutatja, hogy a növekedés dinamikája továbbra sem veszített lendületéből (26. ábra).

26. ábra: **A ténylegesen leszerződött Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitelhez kapcsolódó hitelkeretösszeg kumulált nagyságának alakulása adott év június 30-án**

Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A leszerződött folyószámlahitel-keret 87,0 százalékát (194,7 milliárd forint) a mezőgazdasági szektor vállalkozásai igényelték, miközben az élelmiszeriparba a hitelkeret 13,0 százaléka (29,2 milliárd forint) került.

A mezőgazdasági tevékenységet végző egyéni gazdaságok hitelállományának túlnyomó többségét, 64,8 százalékát a családi gazdaságok, 29,4 százalékát az

egyéni vállalkozók, 5,8 százalékát pedig az őstermelők tudhatták magukénak. A társas vállalkozások közül a mikrovállalkozások rendelkeztek továbbra is a legnagyobb hitelállománnyal, részesedésük 67,3 százalékot tett ki 2020 második negyedévében.

A szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó vállalkozások hitelállománya 41,9 százalékkal, 68,9 milliárd

⁹ Részletesebb tájékoztatás a Pénzügyi Hírlevél 2020. 2. számában.

forintról 97,8 milliárd forintra nőtt a vizsgált időszak alatt. A szántóföldi növénytermesztők körében kiemelkedő a családi gazdaságok által leszerződött 59,0 milliárd forintos összeg, amely 43,2 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbit. Markáns növekedést tudtak felmutatni továbbá az egyéb ágazatba tartozó vállalkozások és az állattenyésztéssel foglalkozók. Előbbinél a hitelállomány 14,8 milliárd forinttal, utóbbinál pedig 8,3 mil-

liárd forinttal bővült. A kertészeti ágazatban tevékenykedőknél 5,4 milliárd forinttal nőtt a hitelállomány az előző év azonos időszakához képest.

Az élelmiszeripari ágazat 29,2 milliárd forintos folyószámlahitel-állományának túlnyomó többségét (25,1 milliárd forint) a társas vállalkozások adták, azon belül is a szerződött hitelösszeg legnagyobb része (14,9 milliárd forint) a mikrovállalkozásokhoz került (19. táblázat).

19. táblázat: **Az Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel keretösszegének kumulált nagysága (ténylegesen leszerződött összeg) a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban, 2020. június 30.**

Ágazat	milliárd HUF							
	Egyéni				Társas			
	őstermelő	egyéni vállalkozó	családi gazdaság	összesen	mikrovállalkozás	kisvállalkozás	középvállalkozás	összesen
Mezőgazdaság	8,2	41,5	91,4	141,1	36,1	15,5	2,0	53,6
ebből								
<i>Állattenyésztés</i>	2,0	9,0	10,4	21,5	6,1	2,7	0,7	9,5
<i>Egyéb</i>	0,6	11,6	14,2	26,4	14,0	8,2	1,3	23,5
<i>Kertészet</i>	1,3	4,1	7,8	13,2	2,0	0,9		2,8
<i>Szántóföldi növénytermesztés</i>	4,3	16,7	59,0	80,0	14,0	3,7	0,1	17,7
Élelmiszeripar	0,0	2,9	1,1	4,1	14,9	9,2	1,0	25,1
Összesen	8,2	44,5	92,5	145,2	51,0	24,7	3,0	78,7

Megjegyzés: Az „Egyéb” kategóriába az alábbi ágazatok tartoznak: Növényi szaporítóanyag termesztése; Vegyes gazdálkodás; Növénytermesztési szolgáltatás; Állattenyésztési szolgáltatás; Betakarítást követő szolgáltatás; Vetési célú magfeldolgozás; Vadgazdálkodás, vadgazdálkodási szolgáltatás; Erdészeti, egyéb erdőgazdálkodási tevékenység; Fakitermelés; Vadon termő egyéb erdei termék gyűjtése; Erdészeti szolgáltatás.

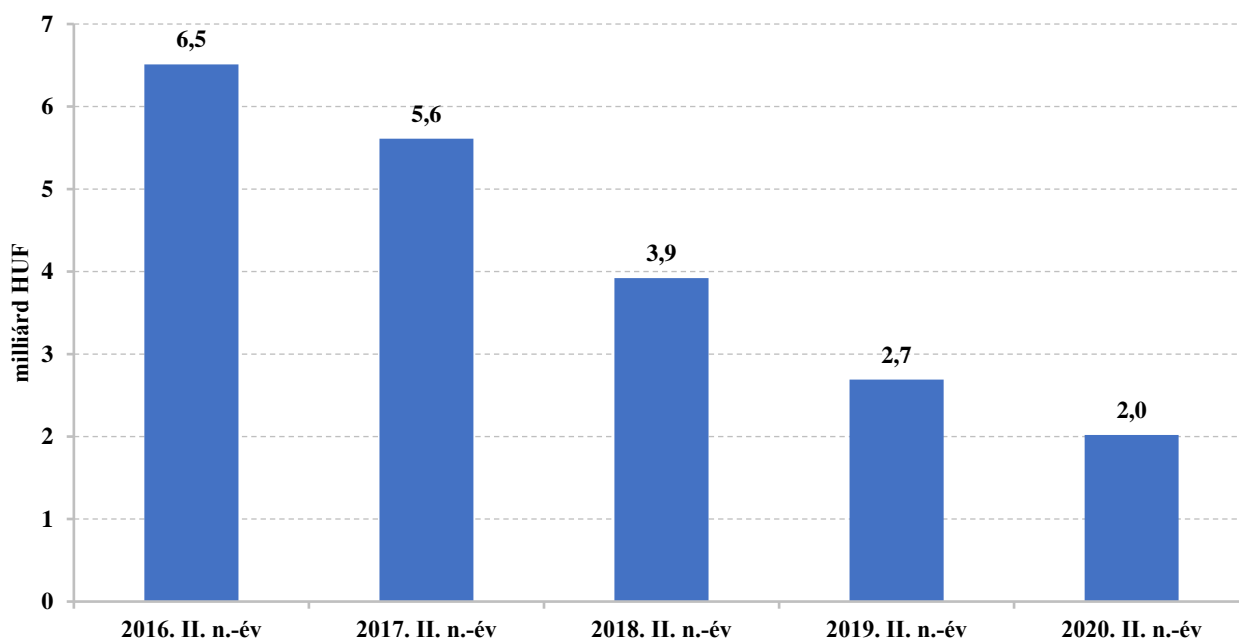
Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Költségvetési kamat- és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok

A kamattámogatás és állami kezességvállalás mellett indított (érvényben lévő és kifutó) hitelprogramokról az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Programban (továbbiakban: OSAP) gyűjtenek adatokat. A döntően

Magyarország uniós csatlakozása előtt bevezetett, kamattámogatás és esetenként állami kezességvállalás mellett működő, jelenleg már kifutó hitelprogramok kint lévő állománya 2,0 milliárd forint volt 2020 második negyedévének végén (nem beleértve a 114/2008. (IX. 5.) FVM rendelet alapján nyújtott beruházási és lízing-kamattámogatást) (27. ábra).

27. ábra: Kifutott kamattámogatott hitelek és kölcsönök állománya adott év június 30-án

Megjegyzés: Az ábra a régi, kifutó hitelállomány értékeit tartalmazza, nem beleértve a 114/2008. (IX. 5.) FVM rendelet alapján nyújtott beruházási és lízing-kamattámogatást.

Forrás: AM-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A költségvetési kamat- és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok közül a jelenleg felfüggesztés alatt álló beruházási hitelkamat-

és lízingdíj-támogatást nyújtó 114/2008. (IX. 5.) FVM rendelet alapján kibocsátott hitelállomány 2020 második negyedévében 2,8 milliárd forint volt.

Növekedési Hitelprogram

A Magyar Nemzeti Bank Növekedési Hitelprogram három szakaszában együttvéve 1700 milliárd forintnyi hitel- és lízingügylet fedezte az új beruházások finanszírozását. A program hatására a korábban tapasztalt kkv-hitelezés 5-7 százalékos visszaesése megállt, sőt növekedésnek indult és 2016-ban már 5-10 százalék közötti sávba került. Az MNB becslése szerint az NHP a 2013–2017 közötti időszakban 2–2,5 százalékponttal járult hozzá a gazdaság növekedéséhez, ami éves szinten 0,3–0,8 százalékpontos bővülést jelentett.

A Magyar Nemzeti Bank a hosszú lejáratú, fix kamatozású hitelek arányának növelése érdekében 2019. január 1-jén elindította az NHP részét képező NHP fix konstrukciót, amellyel a hazai kkv-hitelezés szerkezetét kívánja egészségesebb irányba terelni azáltal, hogy a mikro-, kis- és középvállalkozások hosszú lejáratú, rögzített kamatozású hitelhez jutásának lehetőségeit javítja. Az NHP fix keretében 1000 milliárd forint összeg áll a vállalkozások rendelkezésére.¹⁰ Az új konstrukció mellett a Monetáris Tanács 2019. július 1-jén 300 milliárd forintos keretösszeggel elindította a vállalati kötvényvásárlási programját, vagyis a Növekedési Kötvényprogramot (NKP), amellyel célzottan kívánják elősegíteni a hazai vállalati szektor finanszírozásának diverzifikálását.

A Monetáris Tanács a hazai vállalati szektor fenn tartható, stabil és hosszú távú finanszírozáshoz jutása, valamint a koronavírus-járvány negatív gazdasági hatásainak tompítása és a hitelpiaci zavarok elkerülése érdekében 2020. április 20-án elindította a Növekedési Hitelprogram Hajrá (NHP Hajrá) elnevezésű konstrukciót, és a Növekedési Kötvényprogram (NKP) egyes paramétereit tekintetében is módosításokat eszközölt.¹¹ Az NHP Hajrá keretösszegét 1500 milliárd forint összegben határozták meg.¹² A konstrukció keretében felvett források felhasználási lehetőségeit július elején kibővítették annak érdekében, hogy a program még nagyobb mértékben támogassa a kkv-k kedvező forráshoz jutását és ezzel a gazdaság élénkítését.¹³

Az NHP I. szakaszában a mezőgazdaság és az élelmiszeripar számára kihelyezett hitelállomány 8,7 milliárd forintot tett ki 2020 második negyedének végén. Ez az összeg 4,9 milliárd forinttal maradt el az előző év

azonos időszakitól. Az NHP első szakaszának keretében kihelyezett hitelek túlnyomó többségét (86,8 százalék) továbbra is a mezőgazdasági hitelek (östermelőkkel együtt) adták, ami összességében 7,5 milliárd forintot jelentett. Az élelmiszeripari vállalkozások számára 1,1 milliárd forintot helyeztek ki a program keretében, ami 13,2 százalékos részesedésnek felelt meg. A hitelek zöme mindkét ágazatban hitelkiváltásra irányult, illetve beruházási hitel formájában került folyósításra (28. ábra).

A második szakaszhoz és az NHP+ konstrukcióhoz kapcsolódóan az agrárgazdaság fennálló hitelállománya 33,5 milliárd forint volt, amelyből az első szakaszhoz hasonlóan a mezőgazdasági ágazat szereplői részesedtek nagyobb mértékben (61,3 százalék). Az NHP II. szakaszának hitelállománya 17,8 milliárd forinttal maradt el az előző év azonos időszaki értéktől. Az ágazatok közül a mezőgazdaság hitelállománya csökkent nagyobb mértékben, 14,9 milliárd forinttal, ezzel egyidejűleg az élelmiszeripar hitelállománya 2,9 milliárd forinttal mérseklődött.

Az NHP III. szakasza esetében a fennálló hitelállomány összege 41,9 milliárd forint volt, ami 11,4 milliárd forinttal volt kevesebb, mint az előző év azonos időszaki érték. A harmadik szakaszhoz kapcsolódóan kihelyezett hitelállomány esetében is elmondható, hogy a mezőgazdasági ágazat részesedése jelentősen meghaladta az élelmiszeriparét (előbbi 88,3, utóbbi 11,7 százalék).

Az NHP fix konstrukció esetében dinamikus növekedés látható: 26,2 milliárd forinttal nőtt az állomány az előző negyedévhez képest. A programhoz kapcsolódóan kihelyezett 113,5 milliárd forintos hitelösszeg 86,6 százaléka (98,3 milliárd forint) a mezőgazdasági ágazatba, 13,3 százaléka (15,1 milliárd forint) pedig az élelmiszeriparba került.

A kkv-hitelezést a lezáruló NHP fix konstrukció mellett az NHP Hajrá elnevezésű hitelprogram is támogatta, amely keretében 160 milliárd forint értékű szerződést kötöttek a második negyedév során. Ennek eredményeképpen a kkv-szektor hitelezése éves alapon

¹⁰ Forrás: MNB Terméktájékoztató a Növekedési Hitelprogram Fix keretében folyósított refinanszírozási hitelek igénybevételének módjáról és feltételeiről.

¹¹ Forrás: MNB Közlemény a Monetáris Tanács 2020. április 28-i üléséről.

¹² Forrás: MNB Terméktájékoztató a Növekedési Hitelprogram Hajrá keretében folyósított refinanszírozási hitelek igénybevételének módjáról és feltételeiről.

¹³ Forrás: MNB Közlemény a Monetáris Tanács 2020. június 23-i üléséről.

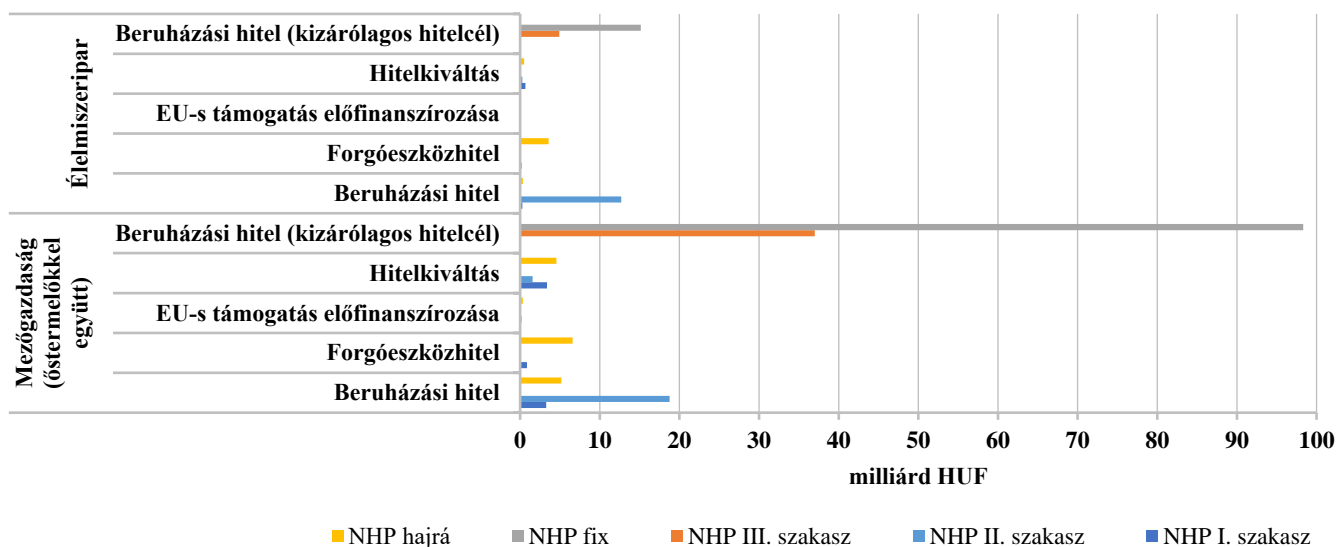
9 százalékkal bővült.¹⁴ Az NHP Hajrá keretében a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozásokhoz 21,1 milliárd forintot helyeztek ki a második negyedévben, amelyből a mezőgazdaság részesedése 79,1 százalékot, az élelmiszeripar pedig 20,9 százalékot jelentett.

A mezőgazdasági ágazatba folyósított 16,7 milliárd forintos összeg túlnyomó többsége (94,0 százaléka)

éven túli hitelnek minősült. Az éven belüli hitelek részesedése 6 százalékot tett ki az ágazatban (29. ábra).

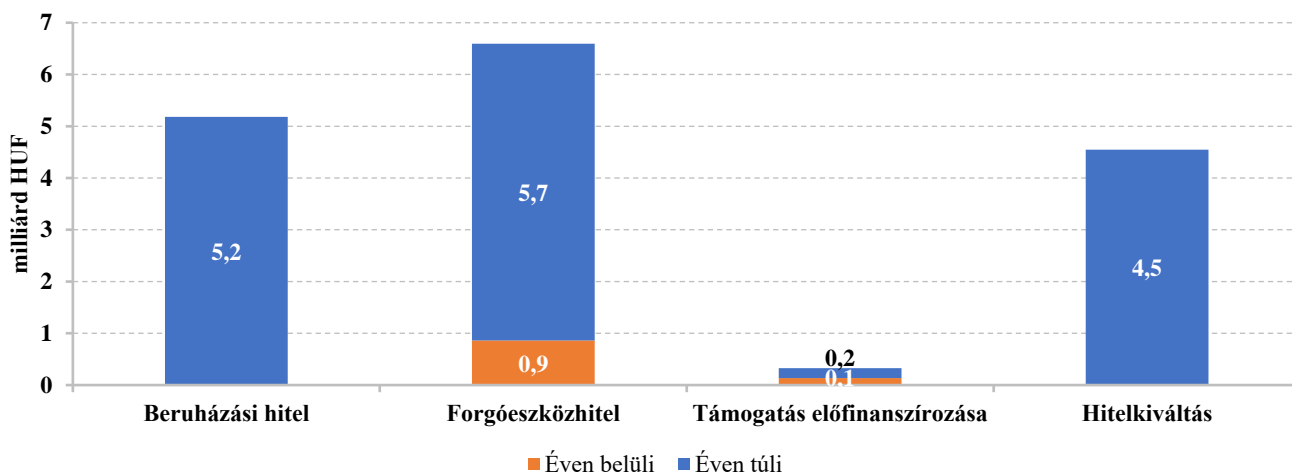
Az élelmiszeripar esetében szintén a hosszú lejáratú hitelek domináltak az NHP Hajrá konstrukció keretében nyújtott hitelállományon belül: részesedésük 86,4 százalék volt 2020 második negyedévének végén.

28. ábra: Az NHP egyes szakaszaiban nyújtott hitelek fennálló állományának alakulása a mezőgazdasági és élelmiszeripari társas vállalkozásoknál, 2020. június 30.

Megjegyzés: Az ágazati adat nem tartalmazza az egyéni vállalkozókat.
 Forrás: MNB-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

29. ábra: Az NHP Hajrá keretében a mezőgazdasági társas vállalkozásoknak nyújtott hitelek fennálló állománya lejáratú idő és hitelcél szerint, 2020. június 30.

Megjegyzés: Az ágazati adat nem tartalmazza az egyéni vállalkozókat.
 Forrás: MNB-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

¹⁴ Forrás: MNB Hitelezési Folyamatok – 2020. szeptember.

Az NHP fix hitelkonstrukciónak köszönhetően az NHP keretében a garanciaszervezetek által nyújtott hitelállomány volumene ismét növekedni kezdett, olyannyira, hogy a 2019-es év végétől az állomány értéke ismét meghaladta a 20 milliárd forintot. Az NHP Hajrá konstrukció bevezetését követően 2020 második fél

évétől az AVHGA és a Garantiqa által kezességvállásban részesített hitelállomány értéke tovább emelkedett, a mezőgazdasági és élelmiszeripari ágazatok garantált hitelállománya 26,4 milliárd forintra nőtt 2020 második negyedének végére (20. táblázat).

20. táblázat: **Az NHP garantált hitelállománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban**

milliárd HUF

Időszak	Mezőgazdaság				Élelmiszeripar		
	I. pillér összesen	II. pillér összesen	NHP fix	NHP Hajrá	I. pillér összesen	II. pillér összesen	NHP fix
2016	I.	20,4	1,9		8,3	1,0	
	II.	19,8	2,1		11,6	1,0	
	III.	20,2	2,0		10,3	1,0	
	IV.	19,4	2,2		9,9	1,0	
2017	I.	19,7	2,2		9,3	1,0	
	II.	18,8	2,1		9,0	1,0	
	III.	17,9	1,4		8,2	0,9	
	IV.	16,3	1,2		7,4	0,4	
2018	I.	15,3	1,2		6,9	0,3	
	II.	14,3	1,1		6,8	0,3	
	III.	14,0	0,9		6,3	0,3	
	IV.	11,7	0,8		5,3	0,3	
2019	I.	11,2	0,7		5,0	0,3	
	II.	10,3	0,7	0,8	4,8	0,2	0,3
	III.	9,8	0,6	1,7	4,4	0,1	0,5
	IV.	8,8	0,5	8,2	4,4	0,1	1,1
2020	I.	8,4	0,5	11,0	3,9	0,1	1,6
	II.	8,1	0,5	13,8	0,9	0,1	2,0

Megjegyzés: Az NHP II. szakaszában hitelkiváltásra a II. pillér ad lehetőséget.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

Az állami kezességvállalásnak továbbra is kulcsszerepe van a mezőgazdasági hitelezésben. A mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban tevékenykedő vállalkozások finanszírozási forrásokhoz történő hozzáférését két, az állam által 85 százalékos viszontgarantált garanciaszervezet, az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány (továbbiakban AVHGA) és a Garantiqa is segíti. Mindkét szervezet feladata készfizető kezesség nyújtása mikro-, kis- és középvállalkozásoknak.¹⁵

Ugyancsak az élelmiszeripar számára nyújt bankgaranciát az EXIM, amely a hitelintézetek által nyújtott export-előfinanszírozó hitelek visszafizetésének részleges biztosítékául szolgál, a kereskedelmi garanciák (tender-, előleg-visszafizetési és jóteljesítési/szavatossági garancia) pedig az exportfelügyelet teljesítéséhez kapcsolódnak.

A Covid-19-járvány kitörése miatt megnövekedett működési kockázatok negatívan hatottak a bankok hitelezési hajlandóságára, ezáltal felértékelődött a kezességvállalás szerepe. Az Európai Bizottság 2020 májusában elfogadta az AVHGA **Krízis Agrárgarancia Programját**, amely alapján a szervezet a koronavírus-járvány gazdasági hatásainak enyhítése céljából több mint 112 milliárd forint hitelállományhoz nyújthat kezességet a 100 milliárd forintos (314 millió euró) keretössz-

szegű programból kis- és középvállalkozásoknak minősülő, elsősorban az agrárgazdasághoz¹⁶ kötődő vállalkozások kereskedelmi banki hiteleihez.¹⁷ A 2020. június 1-jétől induló új konstrukció részeként az alapítvány a mikro-, kis- és középvállalkozások, köztük az östermelők és családi gazdálkodók ügyleteihez 2020. december 31. napjáig (80 százalék helyett) 90 százalékos készfizető kezességet vállal, kedvező díjazás mellett.

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar együttes garantált hitelállományában az elmúlt öt évben dinamikus emelkedés volt megfigyelhető, amely 2020 második negyedévében tovább folytatódott: az agrárgazdaság garantált hiteleinek összege 20,8 százalékkal 276,0 milliárd forintra nőtt az előző év azonos időszakához képest. Ezen belül a mezőgazdasági vállalkozások garantált hitelállománya 166,6 milliárd forintról 204,0 milliárd forintra, az élelmiszeripari vállalkozásoké 62,0 milliárd forintról 72,0 milliárd forintra bővült egy év alatt.

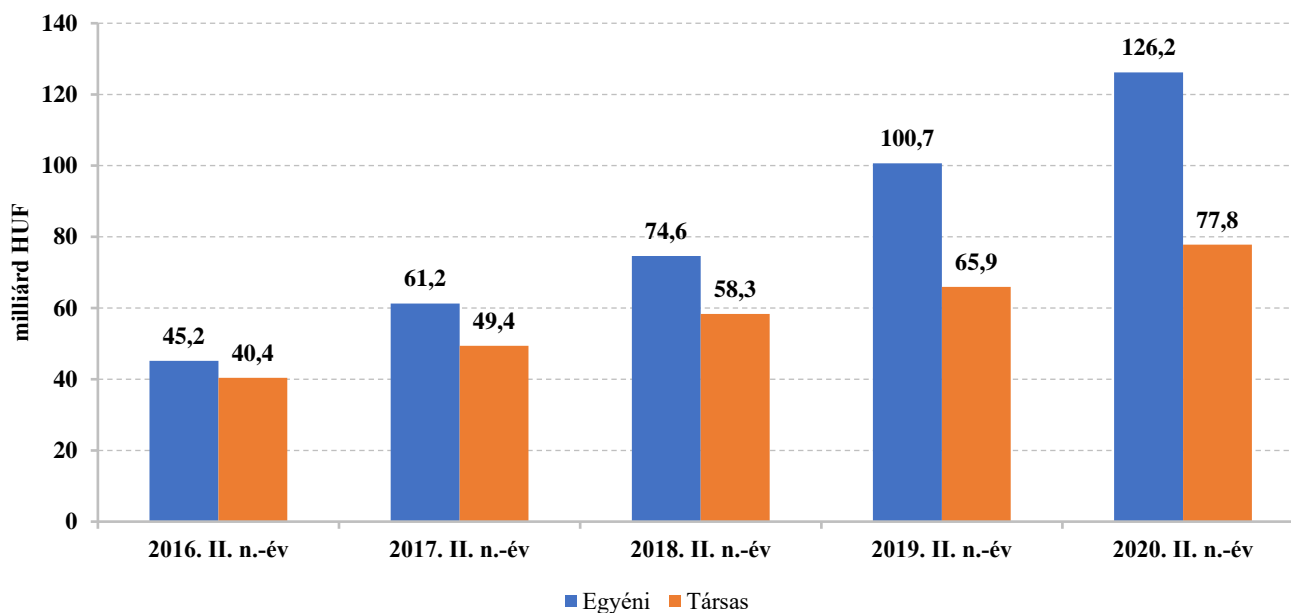
A mezőgazdaságban az elmúlt öt év alapján egyértelműen látható, hogy az egyéni gazdaságok részesedése a garantált hitelállományból fokozatosan nőtt: 2020 második negyedévének végére csaknem 62 százalékot tett ki. Nemcsak a hitelállomány részaránya, hanem a volumene is emelkedett, az előző év azonos időszakához képest 25,4 százalékkal 126,2 milliárd forintra nőtt. A társas vállalkozások részesedése eközben 40 százalék alá csökkent (38,1 százalék), azonban a garantált hitelállományuk értéke tovább növekedett, 18,0 százalékkal 77,8 milliárd forintra bővült (30. ábra).

¹⁵ További információ a Pénzügyi Hírlevél VII. évfolyam 1. számában.

¹⁶ Mezőgazdaság, élelmiszer-feldolgozás, valamint szélesebb mezőgazdasági és biogazdasági értéklánc.

¹⁷ Forrás: European Commission (2020): State aid: Commission approves €314 million Hungarian guarantee scheme to support SMEs active in the agri-food value chain during the coronavirus outbreak. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_828.

30. ábra: **Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban adott év június 30-án**

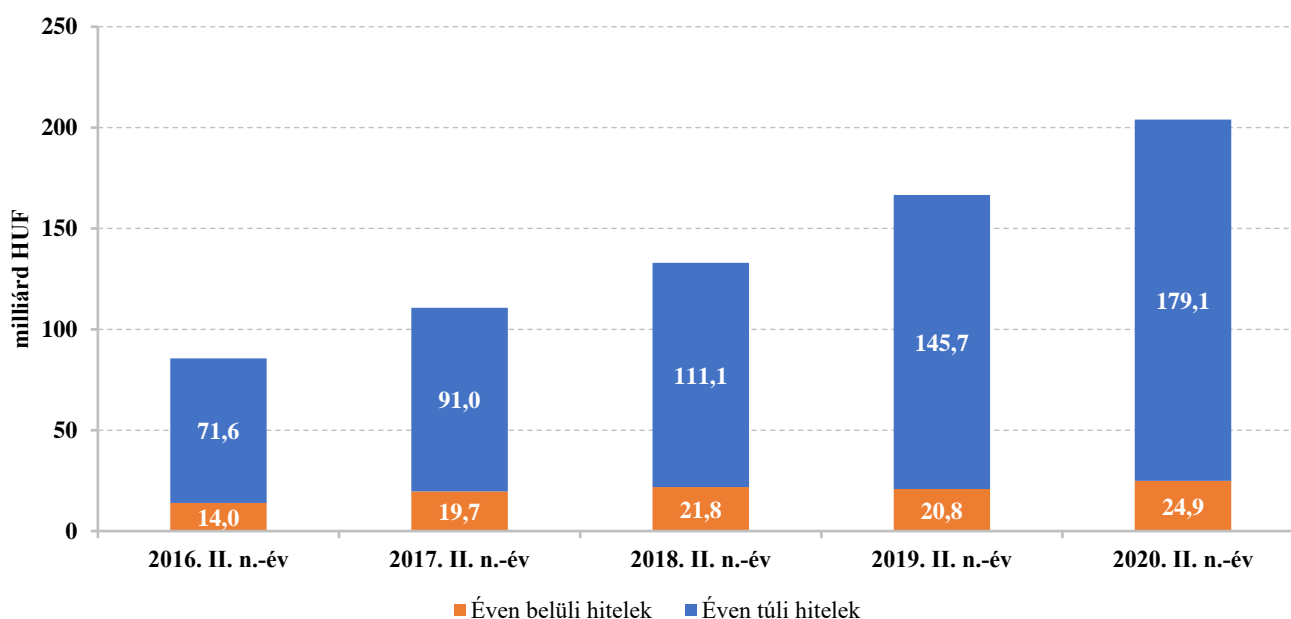
Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 63,9–74,5 százalék volt 2020 második negyedévének végén.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A mezőgazdasági vállalkozások hosszú távú finanszírozási igénye tovább erősödött: az éven túli hitelek állománya 22,9 százalékkal 179,1 milliárd forintra nőtt. Azon belül is az éven túli beruházási hitelek állománya 25,0 százalékkal 56,9 milliárd forintra,

a hosszú lejáratú forgóeszközhitel pedig 21,9 százalékkal 122,2 milliárd forintra emelkedett.

A garantált hitelállományon belül az éven belüli hitelek értéke is csaknem 20 százalékkal növekedett (+19,6 százalék), ezáltal az állomány értéke mintegy 5 milliárd forintra bővült (31. ábra).

31. ábra: **Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban lejáratu idő szerint adott év június 30-án**

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 63,9–74,5 százalék volt 2020 második negyedévének végén.

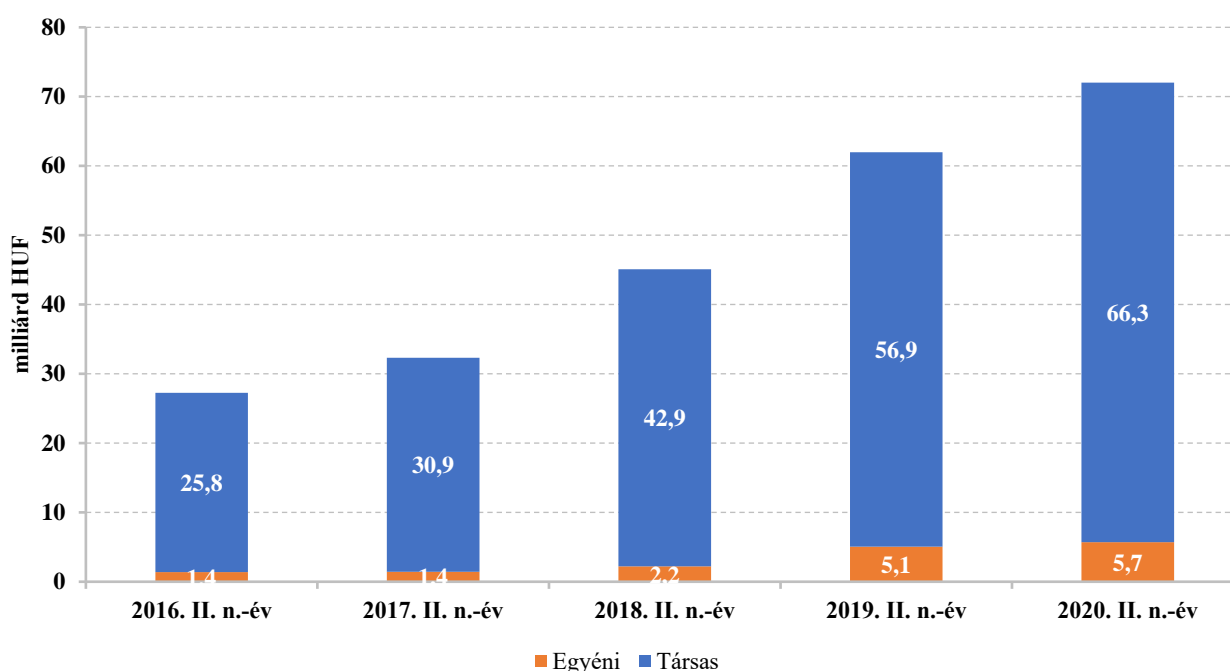
Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az élelmiszeripar garantált hitelállománya 16,2 százalékkal nőtt az előző év azonos időszakához képest, ezáltal az állomány értéke 72,0 milliárd forint volt 2020 második negyedévének végén.

Az élelmiszeriparban tevékenykedő egyéni gazdaságok garantált hitelállománya 13,1 százalékkal 5,7 milliárd forintra, a társas vállalkozásoké 16,5 szá-

zalékkal 66,3 milliárd forintra nőtt egy év alatt. A mezőgazdasággal ellentétben az élelmiszeripar garantált hitelállományán belül a társas vállalkozások domináltak: részesedésük a hitelállományból továbbra is 90 százalék feletti volt (92,1 százalék) 2020. június 30-án. Az egyéni gazdaságok részesedése tovább csökkent, az előző évi 8,2 százalékról 7,9 százalékra mérséklődött (32. ábra).

32. ábra: **Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban adott év június 30-án**

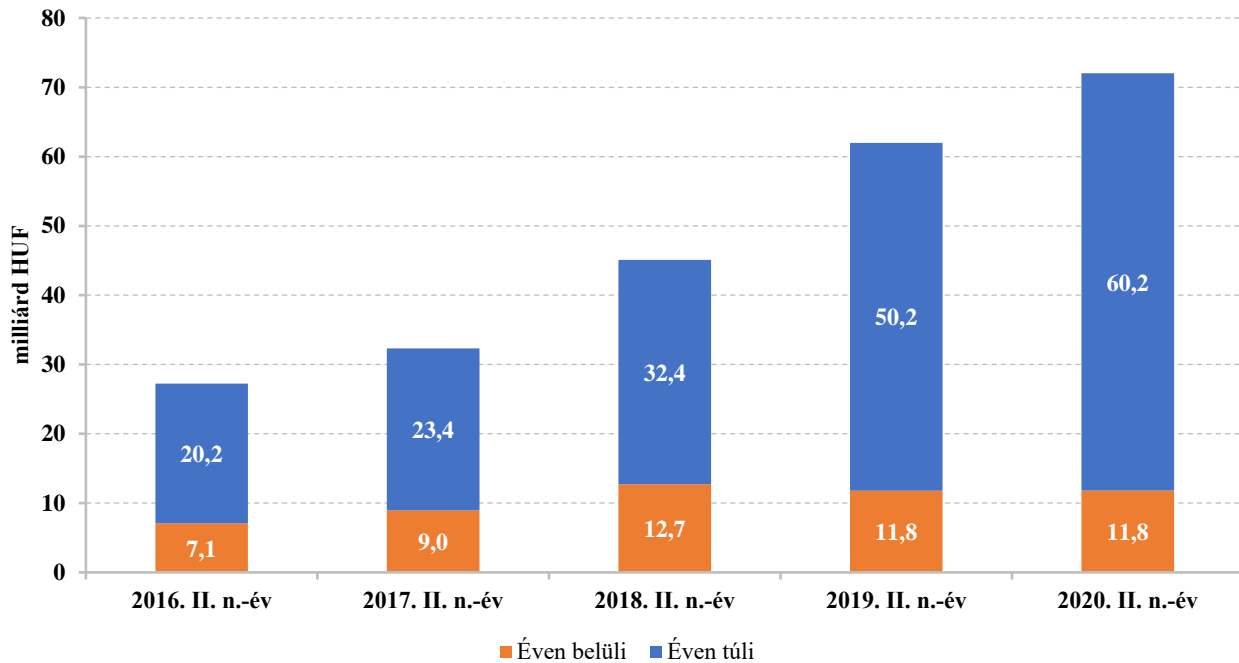
Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 63,9–74,5 százalék volt 2020 második negyedévének végén. A hitelállomány a 2016. évtől kezdődően az EXIM adatait is tartalmazza.

Forrás: AVHGA-, Garantiqa- és EXIM-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az élelmiszeripar garantált hitelállományán belül az éven túli hitelek részaránya tovább növekedett, 2020 második negyedévének végén már meghaladta a 83 százalékot (83,6 százalék). Ezzel ellentétesen az élelmiszeripari vállalkozások garantált éven belüli hiteleinek részesedése mintegy 16 százalékra csökkent.

Az éven túli hitelek állománya 20,0 százalékkal 60,2 milliárd forintra nőtt. Ezen belül a forgóeszközhi-telek állománya 17,3 százalékkal 31,2 milliárd forintra, a beruházási hitelek értéke 24,8 százalékkal 26,2 milliárd forintra bővült (33. ábra).

33. ábra: **Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban a hitel lejáratási ideje szerint adott év június 30-án**

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 63,9–74,5 százalék volt 2020 második negyedévének végén. A hitelállomány a 2016. évtől kezdődően az EXIM adatait is tartalmazza.

Forrás: AVHGA-, Garantiqa- és EXIM-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

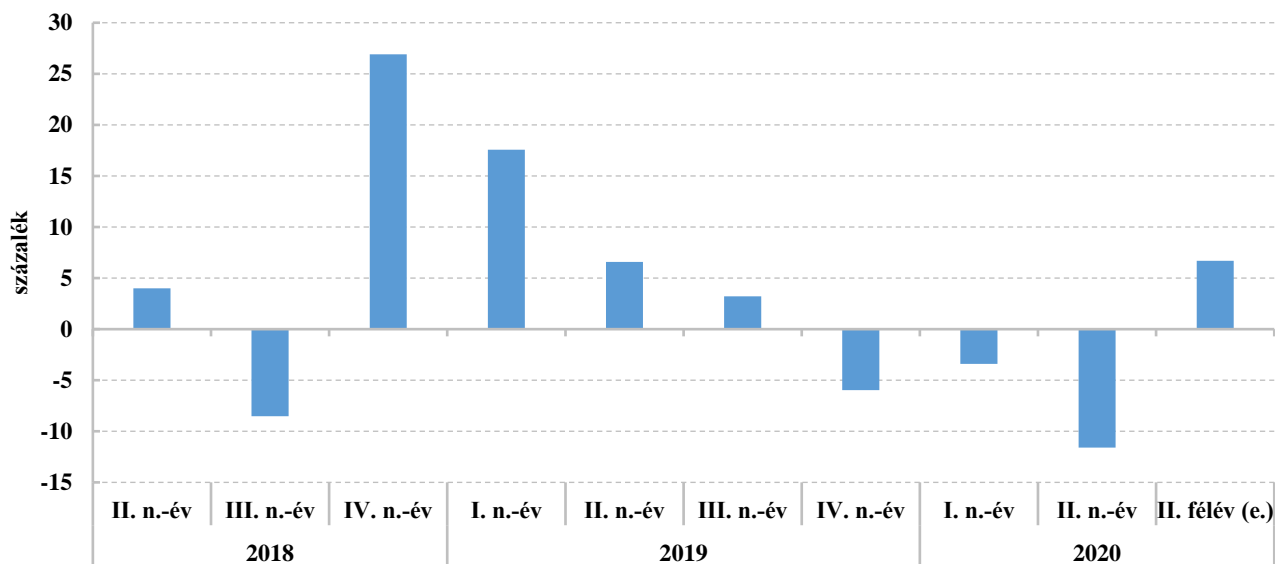
Hitelezési felmérés

A hitelek keresleti és kínálati tényezőire vonatkozó felmérést a FED (Federal Reserve Board) indította el. Az MNB a FED felmérése alapján készíti el saját hitelezési felmérését, amely valamivel bővebb, mint a FED kérdőíve. A hitelezési felmérés során alkalmazott kérdőív kérdései ötfokozatú skálát alkalmaznak és kvalitatív módon fejezik ki a felmérésben részt vevő intézmények által megtett lépéseket, illetve tervezett vagy várt változásokat a hitelezési hajlandóságra, hitelkeresletre, hitelezési sztenderdekre/feltételekre, kockázati paraméterekre és a különböző szektorok kockázati megítélésére vonatkozóan.

A legfrissebb felmérésben szereplő visszatekintő kérdések 2020 második negyedévére (2020 első negyedévéhez képest), az előre tekintő kérdések a következő féléves időszakra vonatkoznak (2020 második negyedévéhez képest). A felmérésben a legnagyobb piaci részesedéssel rendelkező bankok vesznek részt szegmensektől függően 85-95 százalékos piaci részesedéssel.

A változást a romlást és javulást jelző bankok piaci részesedéssel súlyozott arányának különbsége mutatja. Ha a mutató értéke negatív, akkor a bankszektor képviselői javulást, ha pozitív, akkor pedig romlást várnak az adott ágazat hitelezési folyamataiban.

34. ábra: A mezőgazdasági portfólió minőségének változása¹⁸

Megjegyzés: A 2020. II. fél évre vonatkozó érték előzetes adat.

Forrás: MNB-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A 2018. év második negyedévében a változást jelző mutató értéke pozitív volt (4,0 százalék), vagyis a bankok többségében úgy vélték, hogy romlott az ágazat hitelportfóliójának minősége (34. ábra). A harmadik negyedévben az arány megfordult, már többen számoltak be javulásról a portfólió minőségében. A 2018-as év utolsó negyedévében ismételten romlott a hitelportfólió minőségének megítélése, méghozzá a bankok nettó 26,9 százaléka szerint. A portfólió változása 2019 első három negyedévében szintén kedvezőtlennek minősült, azonban a bankszektor képviselőinek megítélése folya-

matosan javult, olyannyira, hogy 2019 negyedik negyedévében már pozitívan vélekedtek a mezőgazdasági portfólió változásáról. A bankok szerint 2020-ban folytatódott a kedvező tendencia, a második negyedévben már nettó 11,6 százalékkuk számolt be javulásról az iparági portfólió minőségében.

A legfrissebb felmérés szerint a bankok romlást prognosztizálnak a mezőgazdasági hitelportfóliók minőségét illetően: a pénzügyi intézetek nettó 6,7 százaléka szerint negatívan fog változni a hitelportfóliók minősége 2020 második félévében.

¹⁸ Vad- és erdőgazdálkodással együtt.

A jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása

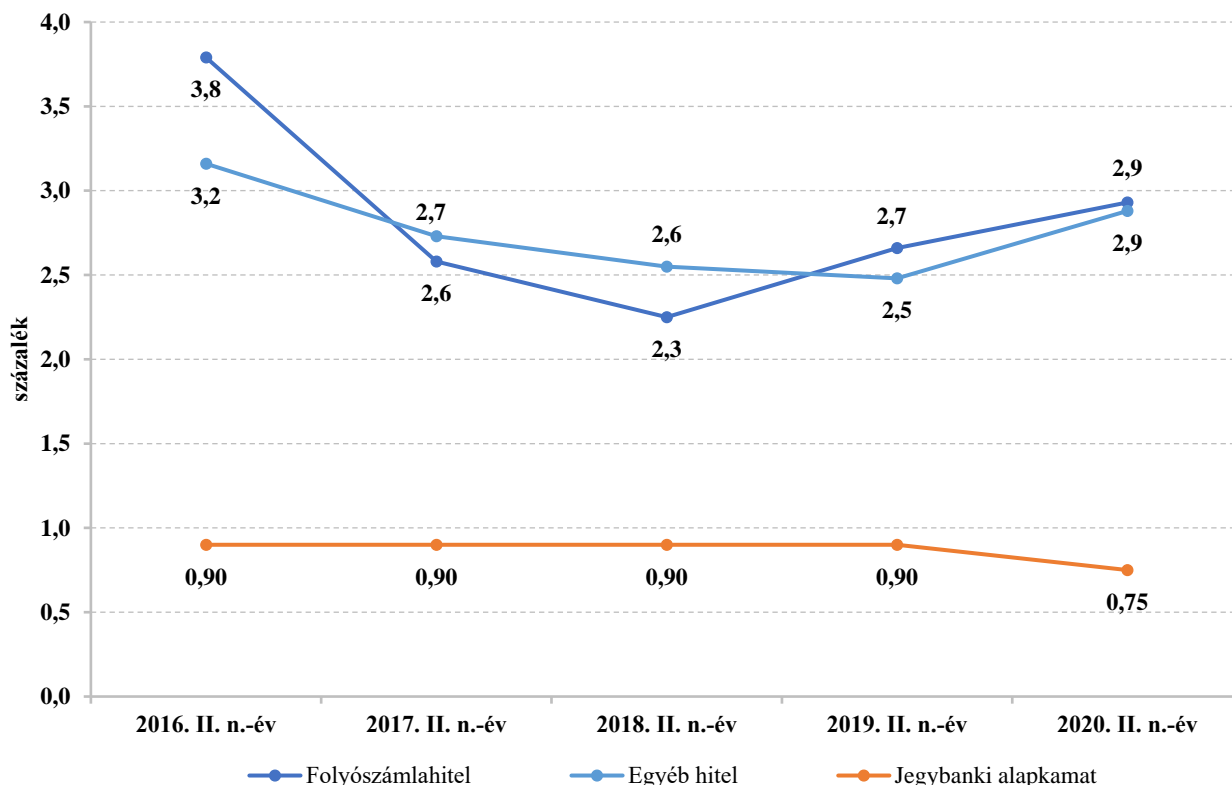
A Monetáris Tanács augusztus 25-i üléséről szóló közlemény alapján megállapítható, hogy a magyar gazdaságot stabil fundamentumok és erős növekedés mellett érte el a koronavírus-járvány. A gazdaság leállása miatt a legtöbb nemzetgazdasági ág termelése visszaesett, így éves összevetésben 2020 második negyedében a hazai GDP 13,6 százalékkal csökkent. A Monetáris Tanács szerint a makrogazdasági adatokat az idei évben továbbra is jelentős változékonyság és kettősség fogja jellemezni. A járvány negatív gazdasági hatásai a második negyedéves adatokban érvényesültek leginkább. Az áprilisi mélypontot követően májusban elkezdődött a gazdasági kilábalás. A gazdasági aktivitás érdemi javulása főként a júniusi adatokban tükröződött.

A gazdaság második félévi „V” alakú kilábalásának feltétele az állami beruházások felfutása és a vállalati hitelezés bővülése.¹⁹

A jegybanki alapkamat 2016 óta 0,90 százalékponton stagnált, azonban mivel az erős dezinflációs hatások miatt az inflációs kilátások tartósan lefelé mozdultak el, míg a hazai gazdaság idei évi teljesítménye a korábban vártnál mérsékeltebb lehet, az árstabilitás fenntartása és a gazdasági növekedés helyreállításának támogatása érdekében a Monetáris Tanács a jegybanki alapkamat mértékét júniusban 0,75 százalékra mérsékelte²⁰, majd júliusban további 15 bázispontos csökkentéssel 0,6 százalékban állapította meg²¹.

Az egyéb hitelek átlagos évesített kamatlába fokozatosan csökkent a vizsgált időszakban, 2020 második negyedében azonban 0,4 százalékponttal volt magasabb az előző év azonos időszakánál. A folyószámlahitelek kamata szintén növekedett, 2,5 százalékról 2,9 százalékra emelkedett egy év alatt (35. ábra).

35. ábra: A jegybanki alapkamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása²²

Forrás: MNB-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

¹⁹ Forrás: MNB, Közlemény a Monetáris Tanács 2020. augusztus 25-i üléséről.

²⁰ Forrás: MNB, Közlemény a Monetáris Tanács 2020. június 23-i üléséről.

²¹ Forrás: MNB, Közlemény a Monetáris Tanács 2020. július 21-i üléséről.

²² A nem pénzügyi vállalatoknak nyújtott forinthitelek és az általuk elhelyezett forintbetétek átlagos évesített kamatlába (a hó végi állománnyal súlyozva).

EU-referencia-kamatláb

Az Európai Bizottság (EB) az állami támogatások közösségi ellenőrzésének keretében – többek között – a támogatástartalom megállapítása céljából a referencia-kamatlábát veszi figyelembe, amelyet a piaci kamatlábak

helyettesítésére használ. A referencia-kamatláb megállapításának módját az EB 2008/C 14/02 közleménye szabályozza. A referencia-alapkamatlábát tagországokként, évente állapítják meg vagy vizsgálják felül és havonta teszik közzé. A ráta értéke 2019-ben folyamatosan csökkent, 2020 januárjában 0,30 százalékpontonra mérséklődött, majd ismét növekedésnek indult. Értéke 0,9 százalékot tett ki 2020. július 1-jén (21. táblázat).

21. táblázat: **A referencia-kamatláb változása Magyarországon**

Érvényesség kezdete	EU-alapráta, százalék
2017. I. 1.	0,8
2017. III. 1.	0,5
2017. VIII. 1.	0,3
2017. XI. 1.	0,3
2018. I. 1.	0,1
2018. II. 1.	0,1
2018. IX. 1.	0,4
2018. VII. 1.	0,1
2018. VIII. 1.	0,2
2018. X. 1.	0,5
2018. XI. 1.	0,6
2019. I. 1.	0,6
2019. VII. 1.	0,5
2019. XI. 1.	0,4
2020. I. 1.	0,3
2020. IV. 1.	0,4
2020. V. 1.	0,5
2020. VI. 1.	0,8
2020. VII. 1.	0,9

Forrás: A Támogatásokat Vizsgáló Iroda adatai alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az EB a referencia-kamatláb megállapítása során az éves EURIBOR-kamatlábát²³ tekinti kiindulási alapnak. Hiányos esetekben az EB saját jogkörében

megállapítja a referencia-kamatlábát, amelyet kamatfelárakkal módosít (24. táblázat – Kiegészítő táblák).

²³ EURIBOR: Európai bankközi euró referencia-kamatláb, amelyet a bankközi piaci szereplők meghatározott periódusra egymás között irányadónak tekintenek.

Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései

Az új és használt mezőgazdasági gépek lízingcégek által finanszírozott összegénél az elmúlt öt évben fokozatos emelkedés volt megfigyelhető. Ez a mezőgazdaság fejlődését követte, hiszen egyre több gazdálkodó tér át intenzív termesztési technológiára, amelynek gépigénye is magasabb. Amennyiben a gépberuházás minőségi cserét jelent, gyors megtérülési idővel számolhatnak a gazdálkodók.

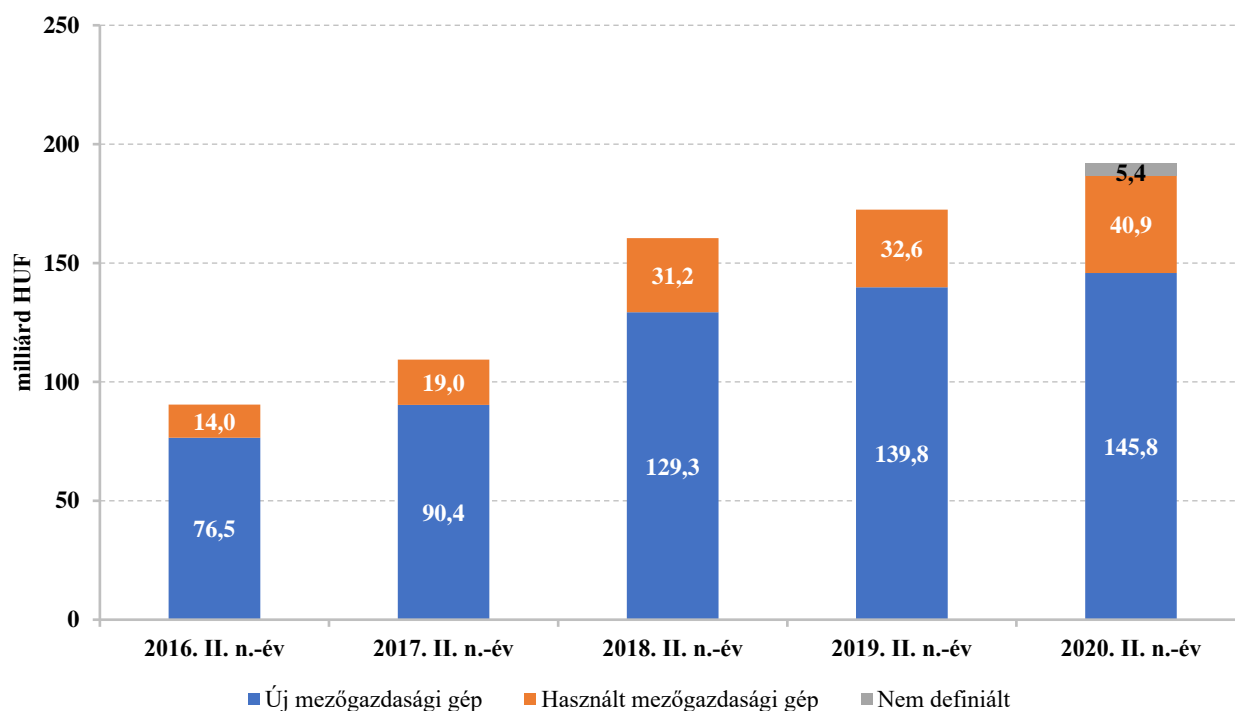
A lízingcégek finanszírozott állománya – tőkekintlévősége – 11,4 százalékkal nőtt az előző év azonos időszakához képest, ezáltal az állomány értéke 192,1 milliárd forintra bővült.

Ezen belül az új mezőgazdasági gépek lízingelt ál-

lománya 4,3 százalékkal 145,8 milliárd forintra gyarapodott, miközben a használt gépek állománya 25,3 százalékkal 40,9 milliárd forintra növekedett. A második negyedéves időszakától azokat a gépeket, amelyeket nem lehet egyértelműen besorolni a használt, illetve új mezőgazdasági gép kategóriába, nem definiáltként tartja nyilván a Lízingszövetség. A nem definiált gépek lízingcégek által finanszírozott összege 5,4 milliárd forintot tett ki 2020. június 30-án.

A mezőgazdasági gépek körében továbbra is az új gépek részaránya kiemelkedő (75,9 százalék), ám ez az arány egy évvel korábban még meghaladta a 80 százalékot (36. ábra).

36. ábra: Lízingcégek mezőgazdasági tőkekintlévőségeinek²⁴ alakulása adott év június 30-án

Megjegyzés: A pénzügyi lízing állományának egy része az MNB társas vállalkozásainak hitelállományában is szerepel.
Forrás: A Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

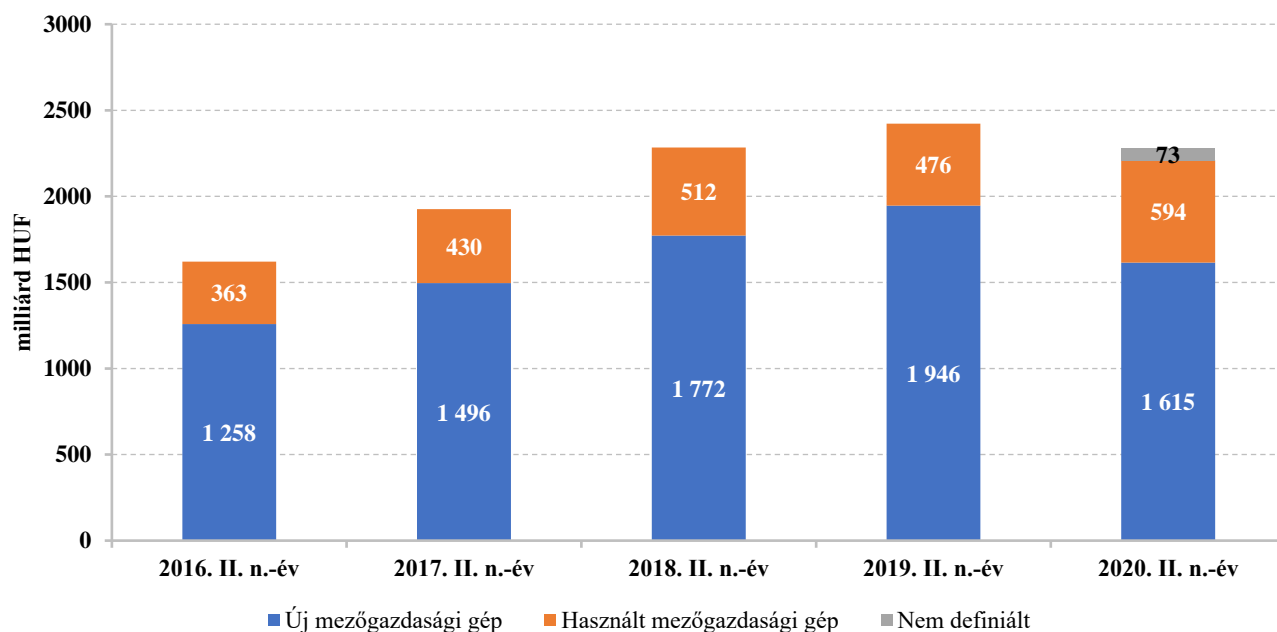
A tőkekintlévőségek emelkedésétől eltérően a 2020 második negyedévében megkötött lízingszerződések száma 5,8 százalékkal maradt el az előző év azonos időszakától. A csökkenés az új mezőgazdasági gépeknél jelentkezett, amelyekre 17,0 százalékkal kevesebb, összesen 1615 szerződést kötöttek, miközben a használt mezőgazdasági gépekre kötött lízingszerződések száma

24,8 százalékkal 594 darabra emelkedett.

Az új gépekre megkötött lízingszerződések aránya a korábbi évi 80,3 százalékról 70,8 százalékra mérséklődött, miközben a használt gépeké 19,7 százalékról 26,0 százalékra nőtt (37. ábra).

²⁴ Fordulónap után esedékessé váló, már folyósított, de még nem lejárt, ügyféllel szembeni tőkekövetelések összege.

37. ábra: A lízingcégek mezőgazdasági szerződéseinek számának éves alakulása adott év június 30-án

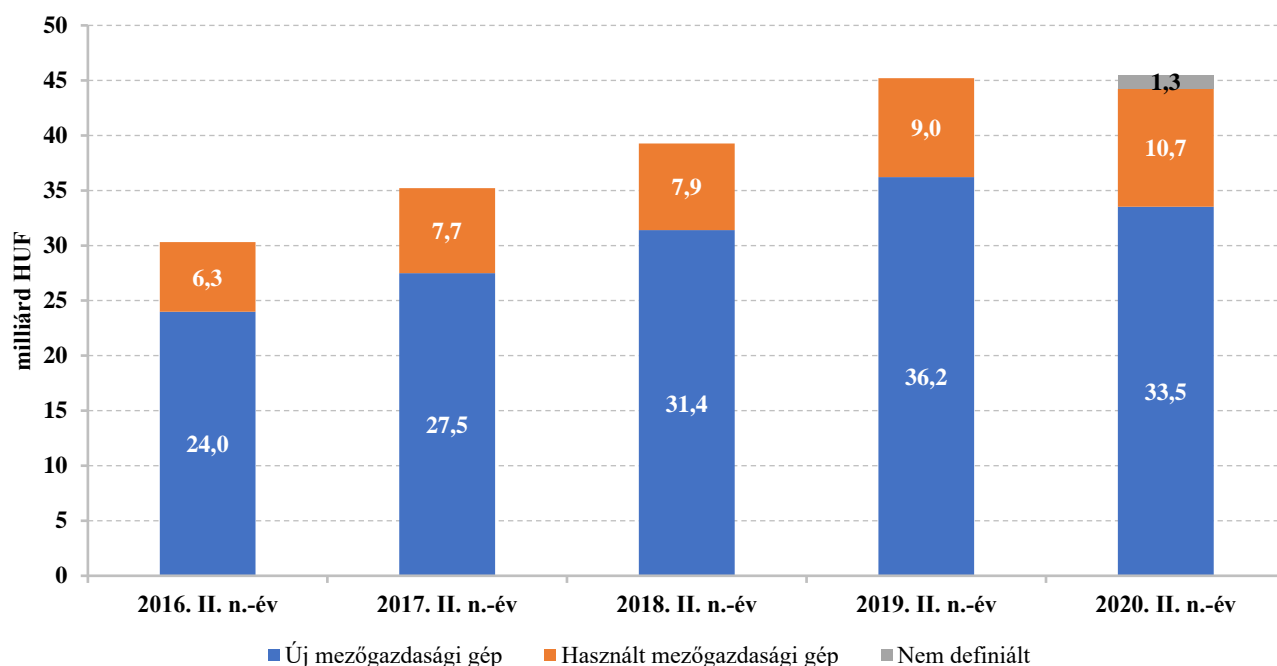

Forrás: A Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A lízingcégek által finanszírozott összeg érdemben nem változott, mindössze 0,7 százalékkal emelkedett az előző év azonos időszakához képest, ezáltal az értéke 45,5 milliárd forint volt 2020 második negyedévének végén. A használt mezőgazdasági gépek finanszírozása 19,2 százalékkal 10,7 milliárd forintra bővült, ezzel

egyidejűleg az új mezőgazdasági gépeké 7,4 százalékkal 33,5 milliárd forintra mérséklődött. Mivel a lízingcégek kihelyezései a használt mezőgazdasági gépek esetében nőttek, miközben az új gépeknél csökkentek, a használt mezőgazdasági gépek részesedése a teljes finanszírozott összegből 19,9 százalékról 73,7 százalékra emelkedett (38. ábra).

38. ábra: A lízingcégek mezőgazdasági kihelyezéseinek éves alakulása adott év június 30-án

Forrás: A Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Kiegészítő táblák

22. táblázat: **Kedvezményes MFB-hitelprogramok a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (kumuláltan befogadott és jóváhagyott kérelmek összege 2020. június 30-án)**

Megnevezés	milliárd HUF			
	Mezőgazdaság		Élelmiszeripar	
	befogadott kérelmek	jóváhagyott kérelmek	befogadott kérelmek	jóváhagyott kérelmek
Agrár Forgóeszköz Vis Maior Hitelprogram	10,0	9,8	0,0	0,0
Családi Gazdálkodók Kedvezményes Hitelprogram	10,6	10,5	0,5	0,4
Európa Agrárhitel Program	4,8	3,3	0,1	0,1
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram	3,6	3,0	0,3	0,3
MFB Kisvállalkozói Hitelprogram	0,0	0,0	0,7	0,5
MFB Új Magyarország Forgóeszköz Hitelprogram	0,1	0,0	0,4	0,4
MFB Vállalkozásfinanszírozási Program	0,4	0,2	4,2	4,2
Sikeres Magyarországért Agrár Fejlesztési Hitelprogram	13,6	11,5	0,3	0,2
Sikeres Magyarországért Önkormányzati Infrastruktúrafejlesztési Hitelprogram	0,1	0,1	0,0	0,0
Új Magyarország Agrár Fejlesztési Hitelprogram II.	21,0	16,7	0,4	0,2
Új Magyarország Agrár Forgóeszköz Hitelprogram	11,9	11,4	0,4	0,4
Új Magyarország Agrár Forgóeszköz Hitelprogram II. ütem	4,3	3,9	0,0	0,0
Új Magyarország Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram	2,7	2,2	16,7	12,5
Új Magyarország TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram	0,1	0,1	0,0	0,0
MNB Növekedési Hitelprogram 2. szakasz	5,5	5,2	1,4	1,4
MNB Növekedési Hitelprogram 1. szakasz I. pillér	0,0	-12,3	1,9	-11,6
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020	0,4	0,3	0,0	0,0
MFB Vállalkozásfinanszírozási Program 2020	0,0	0,0	0,3	0,1
MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020	0,0	0,0	0,6	0,6
MFB-NHP Földvásárlási Hitelprogram	116,6	113,1	0,4	0,4
MFB Pénzügyi Vállalkozás Refinanszírozási Konstrukció II	0,0	0,0	0,6	0,3
MFB Versenyképességi Hitelprogram	0,0	0,0	1,1	1,1
Összesen	205,6	179,3	30,1	11,4

Forrás: MFB-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

23. táblázat: **Kedvezményes MFB-hitelprogramok a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (fennálló állományok értéke 2020. június 30-án)**

Megnevezés	milliárd HUF		
	Mezőgazdaság	Élelmiszeripar	Összesen
Programokon kívüli forinthitel	3,7	4,2	7,9
Egyéb programhoz nem kapcsolódó követelésvásárlás	0,0	6,2	6,2
Földvásárlási Hitelprogram	73,7	0,3	74,0
MFB Versenyképességi Hitelprogram	0,0	0,9	0,9
Egyéb	1,0	2,2	3,2
Összesen	78,4	12,9	92,2

Megjegyzés: Az egyéb kategóriába azok a programok kerültek besorolásra, amelyek fennálló állománya 2020. második negyedévben nem érte el a 600 millió forintot.

Forrás: MFB-adatok alapján készült a NAIK AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

24. táblázat: **Bázispontban kifejezett kamatfelárak**

Hitelminősítés kategóriája	Biztosítékokkal való fedezettség		
	magas	általános	alacsony
Kiváló (AAA-A)	60	75	100
Jó (BBB)	75	100	220
Kielégítő (BB)	100	220	400
Gyenge (B)	220	400	650
Rossz/pénzügyi nehézségek (CCC és ennél alacsonyabb)	400	650	1 000

Forrás: Európai Unió Hivatalos Lapja: A Bizottság közleménye a referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapítási módjának módosításáról

